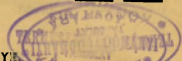

KÖZTELEK

KÖZ- ÉS MEZŐGAZDASÁGI LAP.

AZ ORSZÁGOS MAGYAR GAZDASÁGI EGYESÜLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Az országos m. gazdasági egyesület tagjai ingyen kapják.
Nem tagoknál előfizetni dijt.
Egész évre 10 frt, félévre 5 frt, negyedévre 2 frt 50 kr.

Megjelenik minden szerdák és szombatok.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: **Budapest (Köstelek),
Üllői-út 25. szám.**
Köszöneteket a szerkesztőség nem küld vissza.

AZ OMGE. KÖZLEMÉNYEII.

Országos sörárpavásárok.

I.

Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület f. évi szeptember hó 20—30-ig, **Budapest**-en, a *Köstelek* palota helyiségében országos sörárpakiállítás és ezzel kapcsolatban sörárpavásárt is rendez, mely utóbbi már *augusztus* hó 20-án nyitlik meg s tart *szeptember 30-áig*.

A kiállításra beküldendő árpaminta mennyisége 5 kg. Árpaminták a kiállításra *augusztus 1—20-ig* küldhetők; későbbben érkezett mintákat a rendezőség el nem fogad.

Figyelmeteljük a t. gazdátársakat, hogy a rendezőség csakis az eseten szed fel a kiállításra árpamintákat, ha azok az általa szétküldött bejelentési ívek kíséretében küldetnek be.

Tervezetet és bejelentési ívet levélbeli megkörsítésre az OMGE. titkári hivatala készségesen küld.

II.

Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület, úgy is mint a Gazdasági Egyesületek Országos Szövetségének központja, a Borsod- és Pozsony vármegyei gazd. egyesületekkel, a miskolci ipar- és kereskedelmi kamarával és a Magyar Mezőgazdák Szövetkezetével, függetlenül a Budapestben rendezendő sörárpakiállítás és vásártól,

1897. évi *augusztus* hónapban Pozsonyban és Miskolcon országos sörárpavásárokat rendez.

A vásárok a következő napokon tartatnak meg: Pozsonyban, a vármegyeháza nagyerkémben, *augusztus* hó 22-én, d. e. 11 órától, d. u. 2 óráig. Miskolcon a vármegyeháza nagyerkémben *augusztus* hó 30-án d. e. 9 órától, d. u. 1 óráig.

E vásárok valamelyikén résztvenni óhajtó eladó, az illető gazdasági egyesület (pozsonyi vagy miskolci) titkári hivatalába eladó sörárpajából faj és minőségenkint 10 kg. mintát s egyidejű-

leg ugyanazon mintából 4 kgot a Magyar Mezőgazdák Szövetkezetének is tartozik beküldeni. A minták beküldésének határideje a pozsonyi vásárra aug. 5—20, a miskolcira aug. hó 10—27.

A vásárok iránt érdeklődőknek részletes tájékoztatást nyújt és bejelentési íveket küld úgy a Pozsony megyei, mint a Borsod vármegyei gazd. egyeslet titkári hivatala.

A rendező-bizottság.

Főhívás gyümölcstermelőinkhez.

A „Magyar Gazdák Vásárcsarnok Ellátó Szövetkezete” a gyümölcsértékesítést kezébe óhajtna venni, azaz az eszmével foglalkozik, hogy Oroszországban piacot szerezzen a magyar gyümölcsnek. Felhívjuk tehát termelőinket, hogy akiknek eladó gyümölcsük volna, szíveskedjenek azt a fennvezetett szövetkezetnek (Budapest, Központi-Vásárcsarnok) bejelenteni, hogy a szövetkezet az eladó gyümölcs mennyiségéről eleve tájékozva legyen.

Megjegyzendő, miszerint Oroszországra szállításra sárga-barack, sárga- és görög-dinnye, alma és körte alkalmas. Mindezek azonban csakis választott, kiváló jó minőségben és gondosan csomagolva küldhetők. E tekintetben készséggel nyújt fölvilágosítást a szövetkezet illetvezetősége. A kiknek pedig bogyümölcsük volna eladó, körte, vagy alma, annak értékesítése iránt is a szövetkezet készséggel gondoskodik és annak eladását közvetíti.

A gazdaságosságnak érdekében áll, hogy e tekintetben a szükséges bejelentéseket minél előbb megtegyje a szövetkezet mihez tartásna végezt.

Forster Géza igazgató.

Abrak-takarmány küldemények kedvezményes szállítása.

A kereskedelemügyi m. kir. miniszter ur 25918/97 szám alatt kelt magas rendeletével az abrak-takarmány (korpá, olajpogácsa árpádra, kukoricakemény és malomkonkoly) küldemények szállítására névze díjkedvezményt engedélyezett a gazdáknak, a mely díjkedvezmény-

ben gazdasági egyesületek által kiállított igazolványok alapján részesülnek. A kik tehát egyesületünk tisztelet tagjai közül ily igazolványok mellett való kedvezményes szállításra igényt tartanak, forduljanak, a titkári hivatalhoz, minden egyes esetben pontosan feltüntetve a *feladó nevet, címzett nevet és lakhelyét, a feladói állomást, rendeltetési állomást, címzett foglalkozását, az árú nemét és mennyiségét*. A mennyiségére névze megjegyezzük, hogy 100 q-nál kevesebb árura igazolvány ki nem állítatik. A levelezh egy 10 kros bélyeg mellékelendő.

Igazgató.

Szőlészeti tanulmányút.

Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület szőlőművelési és borászati szakosztálya szeptember hó 11-től 20-ig terjedő időközben tanulmányútut rendez.

A tanulmányút az alábbi szőlőtermelő vidékekre terjed ki:

- a) a székesfőváros vidékére.
- b) Balatonterdre.
- c) Szeged s Arad-hegyalja vidékére.

A tanulmányút Budapestről indul szeptember hó 12-én és Világoson zárul szeptember hó 20-án.

Részletes tervezet a „Köstelek” 54. (600.) számában jelent meg.

A tanulmányút összes költsége maximumán 60—70 frt, beleértve az utazás, elszállásolás s étkezés költségeit s bele nem érve a Budapestre való utazást s a Világosról való hazautazás költségeit.

A tanulmányútban való részvételre való jelentkezések az OMGE. titkári hivatalához intézendők, mely jelentkezésekkel egyidejűleg az előirányzott költségek fele, azaz 30 frt az OMGE. pénztárába címzve beküldendő. Oly jelentkezések, amelyekkel egyidejűleg a 30 forint

A cséplési idényre ugy bel- mint külföldi szenekre

Igen kedvező ajánlatokkal készséggel szolgál

a **MAGYAR MEZŐGAZDÁK SZÖVETKEZETE.**

Budapest, V. ker., Alkotmány-utca 31. sz.

előleg be nem küldték, figyelembe nem vették. A részvételi díj második részlete a jelentkezések lezárása s a költségek végleges megállapítása után lesz befizetendő.

A jelentkezés határideje *augustus 20.*, a részvétők száma 60.

Mindenemű felvilágosítással szolgál az OMGE. titkári hivatala.

A rendezőbizottság.

A gazdasági egyleteknek adott prémiumok.

A modern állami berendezkedés munkája közben nagyon sok üzleti, merkantil érdek a hazafiság bő redőzteli palástjában tetszelt. Hogy csak többet ne említsék, ami ma — fájdalom — sokszor a legszermedlenebb gseftelenek tünik: a közönséget csalogató, ledér irányt kultiváló színházak; az két emberlőgő mint nemzeti misszió figurál és e kőzudatnak morzsáin épül ma is többnyire a tekintélye. Mig azonban a színeszet, mint a művészet egyik ága eszmei rokonságot kereshet a hazafisággal, nagyon sok tisztán üzleti szándék, kereskedelmi tényező és anyagiasságra fektetett vállalkozás berendezkedett hazafias motívumokra s többé-kevésbé a mai nemzedék is meg van tévesztve, mikor tisztán ulitorius intézményeknek a hazafiság jogán prémiumokat ad. Valami nagy értelme nincs annak, hogy mikor a törvénytisztelek és nemzeti czólok szolgálatában egyforma két kereskedelmi tényező áll szembe egymással, az ember a hasonlitalanul drágábbat fogadja el csupán azért, mert egy megtévesztett korszelem emezt hazafias intézménynek gerlatta. Üzlet és hazafiság találkoznak, de nem ölelkezhetnek.

Valamit hazafiságból kétszeresen megfizetni vagy tulvitt indulat, vagy nemzeti erőtlenségünk tüntető ténye. A kereskedelmi vállalatokban első sorban a haszonhajló, dividendára törekvő vállalkozást kell látnunk s vele szemben — természetesen mindig követele, hogy minden vállalkozásunk a haza szeretetében verjen gyökeret — a konkurencziát előnyükre fel kell használnunk.

Nem tartom merő szószaporításnak e hevezetést, mikor tapasztalom, hogy gazdasági egyleteink az egész vonalon a hazafiság cégere alatt prémiumokat adnak egy biztosító társaságnak és bár elismerem, hogy ez nem mala fides, de országos, hogy az fallácia, amivel félvezetik a magyar társadalmat.

Ki fogom mutatni, hogy gazdasági egyleteink által élvezett s nagyon sok helyen nagy hangon kürtölt kedvezmény, melyet a gazdasági egyleti tagok, maga az egylet a biztosító társaságokból kap, előnyök semmi esetre sem mondható, hátrányának pedig a legnagyobb jogosultsággal. Az „Első Magyar Általános Biztosító-társaság” és több gazdasági egylet között kapcsolat áll fenn, mely a gazdák-nak 20 esetleg 21%-os díjtélet engedményt ígér és ad, csak látszólagos kedvezmény, mert mint teljesen megczófolhatatlan számadataimból ki fog tünni, a kedvezményeknek ellenére az Első Magyar Általános drágább, mint bármely biztosító társaság — kedvezmény nélkül.

Mire jó ez? A gazdasági egyletek évkönyveiből megtudunk mutatni, hogy a csalogató czéger senkit be nem csalogat, hanem ellenkezőleg — vadit. A mint a kőzudat egyre jobban lerombolja a favorizált hamis jelszavakat és a tisztán ulitorius rakományok nem tűri a

nemzeti lobogót: a gazdasági egyletek ily „drága” kedvezményekkel tagokat nem verbulnák. A „Békésmegei Gazdasági Egylet” tagjainak létszámában lecsökken 30%-ra, a mint kiújult a gazdák szeme, hogy a nagy garra hirdetett kedvezmény tulajdonképpen gazdasági teher. A gazdasági egylet tehát nem hogy hasznát látná e viszonyok, de természetesen lassu öngyilkosságra adja magát.

Talán a biztosítási intézménynek hasznát? Éppenséggel nem. A díjtételek drágasága következtében a kisgazda elidegenedik általan a biztosítástól s miután a gazdasági egylet kedvezményes biztosítással kínálta meg, melyet méltán tart drágának, a többi biztosító társasággal még csak szóba sem áll, mert elég logikusak így gondolkozik; hiszen ha e társaságok olcsóbbak lennének, akkor a gazdasági egylet ezekkel szövetkeztet volna. Így marad sok biztosítást medium biztosítás nélkül. Felesleges volna, valami talátságos sok szót szaporítani arra, hogy a biztosítási intézmény népszerűsítésére nem valami sikeres tényező az gazdasági egyletek eme szövetése.

Lássuk csak miféle kedvezményeket ad az „Első Magyar” a gazdasági egyleteknek:

Nád- és szalmatetőzeti épületeknek	20%
szundetetőzeti épületeknek	25%
cserep	27 ^{1/2} %
takarmány és ingóságok tűzbiztosításánál	10%
jógar elleni biztosítások után	4%-ot.

Ezenkívül a biztosító társaság minden gazdasági egyleti tag jókönyvére kiváltságos 5%, jégélnél 1% jutalékok tartozik fizetni mindig utólagos részletekben.

Ezek a kedvezmények.

TÁRCSA.

Pusztai adomák.

írta: Bársány István.

I.

Kapás Gazsi valamikor a Hortobágyon volt juhászbotár. Ott tehát ő nem tartozott az arisztokracziához.

Mert hogy a hortobágyi arisztokracziában a csókos áll első helyen, azután jön mindjárt a gulyás. A juhász már paraszt.

Igy mondják, ha igaz. De hogy Kapás Gazsi megérdemelte a megzenesítést a talentuma után, az éppen olyan bizonyos, mint a szent írás. Mert egy senki se tudott a nyájhoz, mint ő; s ez az értelme tere, hogy el is csaknották Körtvélyésre juhászadománok nemokát. Amikor én megösmerkedtem vele, már csak egy régi emlékeztetől mondogatta el, hogy milyen is Náduvvar táján a dőlőb.

Volt már akkor vagy ötven éves. Nagy idő pedig az külső embernek. Mindig azt mondják a tudós doktor urak: ki kell menni a levegőre, a szabadba, akkor szá ez esztendőig élünk! Igen, ha a nap mindig szeliden sütné; ha a mezőt csak enyhe szellők járnák; ha nem esnék egyéb az égről, csak hajnali harmat. De biz odákat egymást kergeti a kánikula, meg a tiz eskőgő fagy; vilar is bérhánya a mező, fergőlet is tépi, kopjatja az egészszeged. Az igaz, hogy edződik tőle a szervezet, de

meg is kérésedik, össze is töpörődik. Azért öreg ember már a legtöbb parasztember ötven esztendővel a vállán.

Nem volt fiatal a mi Kapás Gazsinak sem s évei szaporodásával csak annál nagyobb leve lassankint az ő méltóság. A mikor kúnt lakott a pusztán, csak a bojtárjával veszködött, redelkezett; azokkal megszokta lassan győzni a szót; így intéssel egy szembenyitással fejezni ki szótát. Ezt a módot azután akára se tudta levekezni később. Ha bevetődött a szatmári vásárra, nem hozta ki a sördőböl a körülte ténfergő nép nagy mozgólódása; fesszere szegte a nyakát; széles karimájú, birkafagygyuval jó tartott kalapját kissé fölfültre csapta, földigörög sültöses juhászbandáját szörvel kifordította a nyakába akasztotta, hosszú karom bojtárnak a vége kilátszott alóla, a mint a fölédő maga után húzta, így járta be a tésérgeseket rendheltelen nyugtalommal, s követele két gyönyörű, nagy fehér göndöröszörű komondora által, a milyennek most már csak magnak tartogatnak itt-ott, mint egy kivészevőben lévő remek faj kúlsó mohikánjait.

Egy ilyen szatmári vásáron történt vele a következő eset:

A mint meg menedgel a eszmadin-szín felé, hogy valami jó patkóstalpu eszmadt szedje, me magának a térs: halja fölfültre, hogy holmi urfélek összeszegen a háta mögött:

— Ejnye be szép két kutya! . . . Ejnye, micsoda gyönyörű állatok! . . .

Szölymen feltámadt benne az önézet, még

peozkosebben lépetgett s csak egy oldalást pislogva nézte, hogy hát csakugyan az ő göndöröszörű két komondorának szől-e a dicséret.

Nyilván annak szölot, mert kutyafajzat nem volt a közelben, hacsak az a fekete fejű, borzas hajú, sölömszemű, settenkedő alak nem, aki egy dróthorokkal húzódtó nagy ravaszul az egyik ganrtalan komondor fölé.

Egy pár ácsorogó gyerek észrevette a sinter szándékát s egyikük felkenderde sugta Kapásnak: Vigyázzon bácsi, mindjárt megfogják a kutyáját!

Az öreg számadó röstelte volna, hogy ebben a sokadalomban nagrobhat mozduljon s azzal magára vonja a figyelmet; beleharrat a pipája szájába s fogheggyről szölt ki a bajusza alól:

— Azzal meg tovább isteni nyugtalommal. Még a kampós bojtát se emelte meg, még egy kacsintással se nézett hátra.

Abban a nézetben el is kapta a sinter az egyik komondor nyakát a dróttal. A nagy, erős kutya nyiffant egyet, azután olyat szökött hátra, hogy magával rántotta a földre a nyápicz sinter. Több se kellett a másik komondornak, látta, hogy milyen bajban van a pajtása s hogy egy rongyos esztendőnyval hogy rángatják egymást a földön. Nem törődött vele, hogy itt nincsen ottlón s hogy tilalmas, amit tesz, nagy terozalkodással ugrott neki a gyámoltalan sinternek s elkezdte szabni neki az új nadrágot.

Hogy emne kedvezmények daczára és ennek levonásával is drágább az „Első Magyar” minden többi biztosító társaságnál, az ki fog tűnni a következőkből:

Az Első Magyar Ált. Biztosító Társulatnál 500 frt. névelélti épület után, ha a biztosító fél éretlet tag, fizet: évi díjat 5	
frty (egy év ingyen)	25— frt.
illetmény	240
1½% bélyeg	—36
Hat évre fizet a fél 2776 frt.	

<i>Egy évre fizet 463 frtot az Első Magyarnál*</i>	
Magyar-Francia 410 (olcsóbb 53 krral),	
a Generali 398	65
a Hazai 389	74
a Magyar Orsz. Kölcsönös Szövetkezet 297	(olcsóbb 166 frtal).

Pedig az utóbbiak semmi kedvezményt nem adnak, hanem fölszámítják a rendes díjakat.

Lássuk tehát a biztosítás többi fajtáit:

Az Első Magyarnál <i>szindely</i> fedezet (gazdasági egyleti tagnak biztosítása) 100 frt érték után 71 kr, 500 frtra bizt. épületnél évi díj	3 frt 55kr.
--	-------------

Hat évre	17 frt 75 kr.
illetmény	1 = 20
1½% bélyeg	— 29
19 frt 24 kr.	

Ezzel szemben:

Magv. Francia 13—frt. (Megtakarítás 624 frt.	
Generali 1250	674
Orsz. Kölcsönös 1035	874
Hazai 859	984
Orsz. Kölcsönös Szövetkezet 940	984

Vagyis szemben a legolcsóbb biztosító-társasággal: az Országos Magyar Kölcsönös Biztosító Szövetkezettel, 35 kr

hiján éppen *kétszer annyit* az Első Magyar Általánosnál a díj, jöhető ennél be van számítva a gazdasági egyleti tagnak adott kedvezmény.

A <i>cserepeltől</i> való biztosítás ilyen képet tár föl az összehasonlítás nyomán:	
Első Magyarul gazd. egyleti tag 500 frt biztosított épületnél 6t éven át fizet	1095 frt.
Magyar-Franciaul bárki minden kedvezmény nélkül	685
Generalul bárki minden kedvezmény nélkül	875
Hazailul bárki minden kedvezmény nélkül	860
Országos Kölcsönösul bárki minden kedvezmény nélkül	395

Itt tehát majd háromszor nagyobb díjösszeg mutatkozik az egyleti tagnak adott kedvezmény daczára.

Levonhatjuk a díjletelek mérlegelőből nagyon könnyen, hogy milyen jutalek ütötte a markát a gazdasági egyletnek, szemben a kiváló társasággal, mely a prémiumot adja. Egy ötszáz forintos épületnél például a prémium 1 frt 35 kr, de az egyleti tagoktól nagyobb díjazásban folytán a biztosító társaság 7 frt 26, 8 frt 36, 12 frt 91 kr, a szerint, a minő anyagu épülete történt a biztosítás. (Mindig 500 frt egységet veszünk alapul).

Végso ideje, hogy a hazafiaság monopoliámt ezen tisztán utilitárius üzleti kérdésben megszüntessék. Az árvaanyag biztosítása terén az első magyar tisztán hazai jellegűvel és alapítottak nagy tekintéllyel egyedül áll, legalább gazdasági egyleteinknek — a saját érdekek megóvásáért — nem szabadnak kedvezményeket ajánlgatni oly gazdasági terheket, melyek nyilvánvalóan kevesbíthetők. A biztosítási intézmény népszerűsítése a gazdasági egyleteknek bizvást előrendülő feladatú körébe vag, valamint épésség-

gel nem vesszük rossz néven, ha maga s ezen üzleti téren buzgólkodván, belőle anyagi erőszaporodásra számít, de hogy akár kényelesenzeretel, akár érzelmi monopoliámt miatt megtűrjön egy biztosítási társaságot, melynek versenyt sem kínál és évek óta hamis jelszavakkal enged magas díjakkal az egyleti agészre alatt üzleteket kötni, ez igazán csodálatos érthetlenség és csak azt mutatja, hogy gazdasági egyleteinkben általában mily konzervatívak. Az Első Magyar ellen támadni sem czólam, sem érdekem. Vallom: hogy a biztosítási intézmény propagálásában hervadhatatlan érdemei vannak, elismeréssel találkozik az az erős érzék, melylyel istápolásra szorult közintézményeinknek haladásához erőt adni kívánt, de nem tudom belátni, hogy a megerősödött intézmény, mely mellett éppen egy hazai talajból sarjadtak föl újabb biztosító társaságok, miért legyen állandóan verseny kizárása nélkül egyen a gazdasági egyletek belső életének megbénítója? Mert nem lenne nehéz kimutatnom, hogy ha az alföldi gazdasági egyletek nem csak olyan papirosan látszó *de valódi* kedvezményeket adnának. Mindössze csak az a czélya és czikknek, hogy felhívjan az egyletek vezetőségét, hogy a régi monopoliámt kereteit bővítsék ki akként, hogy azt a biztosító társaságot, amely súlyt helyez a gazdasági egyület támogatására, a gazdasági együlettel létesítendő kölcsönösviszony viszony létrejövételére, kényszerítsék arra is, hogy a gazdasági együlettel tagnak azt a legalacsonyabb díjtételt engedélyezze, amelyet már most is a legolcsóbb díjtelt társaság bárkinek is megad, sőt tovább menve, a gazdasági együletet még azt is kössék ki, hogy a legolcsóbb díjteltből is engedjenek a tagoknak, az egylet

— Hogy kicsoda vagyok? hát mi köze ahhoz kendegek? az vagyok, aki vagyok; a kasznárné vagyok! — pörgött a szép asszony indulata.

Nagytól még erre az öreg István, azután sodrit egyet hosszu bujasszan.

— Ejnye, mondja, sose hittem volna, hogy annak a nagy marha embernek ilyen hitvány kis felesége legyen! . . .

Most csöndes emberek mindannyian.

III.

Még a bunyórol mondanék valamit. Rövid adomán, de annál jellemzőbb.

Agaraskák az urak a Bácskában, de rossz irányt vett a nyul, beleszaladt a bunyó vétésebe. A rohano agarak s a vígató lovak bizony mind utána. Baj-haj! de mikor a sporthöz könnyen kiriba vészi az embert.

A bunyó dühösen szítja az urakat, s kergeti őket a vétéshöz. Egyszerre felpattan egy nyul a lúba alól.

— Ni, ni a nyul, ni a nyul! ordít tele torokkál a bunyó. Utána, hátra, utána! kezdi biztatni az urakat.

Azoknak, kik kellett kérésre mondani, végvágtattak mindannyian a bunyó vétése s a szélén elfogták a nyuszt.

A bunyó ilhvege szalad oda gyalogszerrel; ragyog a szeme, ezelen sines a vétése meg a kár. Búsike, hogy együtt agarasztó az urakkal. Megsimogatta a vad öszeropogatót derekát s kelendevé kiáltja:

— Ejnye! ez oszt a nyul!

A sintér ordított, az egyik tuya hörögött, a másik morgott, a vásáros nép öszeszaladt, a gyerekek pedig elszöktek Kapás után kihaló „mihi hácsi, győdjék má, isz mindjárt elhazak rula a rajhuzit!”

De Kapás Gazsi meg se fordult, hanem csak nem peckesen előre és újra beharapva a pipája szárába, foghegyről és vontatottan mondta:

— Ha új sintér, ügyéjtek magára.

II.

A másik érdekes alak, akit most nagyjából emlegetek, néhai István gazda, a ki volt gulyászmadó, isdon nyugasztaja.

(Kegeylettel gondolkod a derék emberre, mert a mikor hat éves koromban fejfel belekukam egy eszövés kádba, ő mentett ki. A cipzómól fogva huzott ki s fölmarkálna csingetve vitt Bítosab helyre. Nékülke — ki tudja — nem lennék-e most kis szárlyas anyagyká! a jó istennek?!)

Az öreg István meg a régi gulyások közül való volt, akik czopiban viseltek a hajokat s hosszufogó, koronástéjű fésűt szurtek a kontyuk helyébe.

Megővezette a bujasszát egy-egy arasznyira, kenőcsöt bekente, vékonyra kisodorította, hogy olyan volt, mint egy ostarcsóp. Pufok piros arczát szél hiába fújta, de hiába csipete, megemne ráncosodott az. Volt egy szürke lova, a melykkel a gulyát terelgette. Ez a csuda által egy ugrált az apró zombikon, mint a zerge a járhatatlan sziklán. Más lö

egy nap alatt tízszer törte volna ki valamit, ott, a hol az István szürkéje é se faramt.

Angaria fizetőkör együtt állítottak be a gazdaságba. István kikapta a bérét, a markába szorította s kocogott haza a szürkével. A pusztai tanyán lecsapta a markát az asztalra s kinyitotta. A pénz kibullott belőle; az apraja gurult-gördült végig az asztalon.

— No, olvassátok meg, mondia örökké reccsög rekedt hangján. Meg van-e vajjon mind?

Tudniillik ő maga világegyetesen se vitte annyira, hogy egy pengőforint ar. aprópénzt öszse tudta volna olvasni.

De nem ez volt leghirébb tulajdonsága, hanem egyeses szokimondása, szinte bárbar öszintesége.

Egyszer bement a városba, hogy megkeresse a kasznárt, aki őes, hatalmas göllöt vitt. Mikor befordult a konyhába, egy csöppecske teremést, egy formás filigráns aszópécske köszöntötte ott fogadj istennek.

Megtevezett az öregnek a sürgő-forgó csinos kis nőcske, tán azt is hitte, hogy a kasznárné, hát szöba állott vele.

— Itthon van-e a kasznár ur, lelkecském? A menyecske sőtörő pattant föl.

— Nincs itthon. Mit akar kende vele.

István nagytól nézett. Megakadt az esze ebben a haragos hangban; már nem törődött a kasznárral, egybre lett hirtelen kiváncsi.

— Kicsoda maga itt, szentecském? kérdezte tétozva.

pénztára részére pedig megfelelő jutalékok.

A gazdasági egyletnek szakítani kell végre azzal, hogy tekintélyüket üzleti czélokra kihasználják a néktil, hogy abból az egyleti tagoknak és az egyesleteknek haszna legyen. Ha az utóbbi nagyobb mértékben biztosítják ismét egy vonzerőt alkotnak, a melylyel a tagok számát szaporítják, ezzel tekintélyüket növelik és működésüket eredményesebbé tehetik.

Békési gazona.

NÖVÉNYTERMELÉS.

Rovatvezető: Kerpely Kálmán.

A kapálás mint a gabona megdülésének ellenszere.

K. D. az alábbi kérdést intézte a „Közledek” szerkesztőjéhez:

„Birtokunk lapos fekvésű hideg talaj, hol buzánék többször megdülnek, úgy ez évben is. Ez évben csak párnyak elejét vagon, szeretném a jövőben buzánakat kapálni! Mogy-féle kapálógépet. Kérdem, a megdülésnek elejét tudom-e venni a kapálással? milyen sorvátolásra vessen buzánat, hogy a kapálógépet használhassam? Mennyibe jön egy hold buzának a megmunkálása? Mikor legelőszűrést a kapálást végezteti? Mik a jó vagy rossz oldalai ezek műveletnek? Mikor és mennyi felvonogat vessek holdankint a gépet hol és mily árban szereshetném be? természetörbete számítások? —”

Gabonatermelésünk egyik leggyakoribb kalamitása a megdülés. A mint a tavasz a szokottnál nyirkosabb és ennek folytán a gabona bujább fejlődik, bekövetkezik a megdülés, kezdődik pedig azon a táblákon, melyek legzsibédik a gabona, amelytől legelőbb termést várunk.

A megdülésnek oka tudvalegg az, hogy ha a gabona töve nagyon beárnyékoltatik, a szalma nem keményedik meg s ennek folytán a mint a kalász megjelenik, nem bírja meg az alul gyengye szár s tövére megdül, mindezt tehát, ami a gabona tövének beárnyékolását előmozdítja, előmozdítja a megdülés bekövetkezését. A beárnyékolás mértéke egrészr a vetés sűrűségétől, másrészt a megbokrosodás mértévtől függ, minél sűrűbb a vetés, annál hamarabb bekövetkezik, hogy világgosban nem fut a tövek közé, hogy meggyengül a gabona töve. Értelmez talaj, korai vetés, a fejlődésre kedvező időjárás, mind kedvez a megdülésnek, éppen azon körülmény, hogy az időjárásnak nagy befolyása van a megdülés bekövetkezésre, teszi oly neheze, sokszor lehetetlenné a megdülés ellen való védekezést. Rossz gazdának ritkán van dült gabonája, ezt tartják a praktikus gazdák, mely mondas ugyan a fejlődésre kedvező időjárás, de a bizonyítéka annak, hogy minden, a termés fokozására irányuló intézkedés maga után vonja a megdülés könnyebb bekövetkezését.

Nem mindenütt következik be oly gyakran és oly hamar a megdülés, mint hazánkban, különösen a vidéken, így például a tölken nyugotra fekvő államokban, amelynek sokkal csapadékosabbak, ahol tehát a feltételek a bujább fejlődésre sokkal inkább megvannak, mint mindánál, a megdülés sokkal ritkább, mint mindánál. Ezen látszólagos ellentmondások magyarázata az, hogy a különböző gabonaféléknek, ha azok teljesen egyforma viszonyok között termesztenek is, a megdülés nem következik be egy időben, függ az a szalma vastagságtól, amely ismét nagy mértékben a fészeségtől összefüggő tulajdonság.

Igen gyakran hallhatni a praktikus gazdától, hogy a chevalier vagy egyéb jelesebb árká-

félék a Cuba, Milton, Triump stb. bőtermő zabok számlája sokkal kevesebbet értek takarmány, mint a hazai árpádé és a zabé egyszerűen azért, mert vastagabbak, keményebbek, mint az utóbbiak.

Az egyes fészeségeket jellegző tulajdonok szoros összefüggésben vannak azok külön köriményekkel, melyek kijelöl az illető fészeség keletkezését. A magyar buzánok — elsősorban az alföldiek — kitűnő minősége az alföldi száraz meleg klíma eredménye, mely a protein képződésnek kedvez, ezen okból nem lehet nyirkos klíma alatt oly jó minőségű buzát termelni, mint az Alföldön, ha mindjárt évente az Alföldön hozták át a magot. Ugyanezen okból nem lehet az Alföldön oly jó minőségű sörörpát termelni, mint a nyirkosabb vagy enyhébb klíma alatt, mert a száraz, meleg klíma alatt az árpa üveges töréssé és proteindús lesz, már pedig a sörörpának igen lényeges kellei, hogy a törése lisztes és hogy protein-szegény legyen.

A klímátikus viszonyoknak nem csak a szalma minőségére, a kétféleművelésre van hanem a szalma vastagságára is befolyása. A tapasztalat azt bizonyítja, hogy a száraz meleg klíma gabonaféléseinek mind vékony-szalmájának, a nyirkos enyhe klíma gabonáinak között találjuk a vastag szalmájukat.

A nálunk oly gyakran előforduló megdülésnek tehát a klímátikus viszonyok az oka elsősorban, mert a szalma természetből fogva vékony s ezért oly arányos beárnyékolással, mely a nyugati vastagszalmájú gabonának legkevesebbé sért meg, már annyira meggyengülnek, hogy nem bírják a kalászt s megdülnek.

A most elmondottakról bő alkalom van meggyőződhetni. A m.-óvári gazd. akadémia kísérletének eredménye bizonyítottan kétszázhetven évét óta termeltek különböző gabonaféléseket, csak azon czélból, hogy a halga tolyaga a fontosabb fészeségeket fejlődésük fősága alatt megfigyelhesse. Minden esztendőben, midőn a tavasz nyirkos, amidőn tehát a megdülés elő szokott fordulni — s így az idén is — tapasztalhattam, hogy leg hamarabb a megdülés a hazai fészeségek, így a mezőhegyesi buza már virágzaskor leférdik, a square head s egyéb különösen angol buzafeleknek pedig a nyirkos tavasz a legkevesebbet sért meg. Hasonlót tapasztaltam a többi gabonaféléknél is.

A elmondottakból az következik, hogy a megdülés ellen legelőszűréseben és legelőbban vastagszalmájú gabonaféléseket kell választani lehetne védekezni. Azonban ezáltal elérünk ugyanazt, hogy a gabona nem dülle meg, legalább nem oly könnyen, mint most, de azért jó termésünk mégis csak kivételesen lenne, mert a klímátikus viszonyok a gabona tenyészidejének tartamára is befolyással vannak, amennyiben a nyirkos klíma alatt hosszú a száraz, meleg klíma alatt rövid tenyészidejű fészeségek létesülnek. A vastagszalmájú gabonafélések azért mind későn érők, már pedig azt minden alföldi gazda tudja, hogy a későn érő gabonafélések csak kivételesen sikerülnek, mert éréskor belejön a nagy melegbe és ennek folytán rendszerint kényszerre kerülnek leszedni. A későn érő kivételével mind kedvező körülmények eredményt szolgáltatott, csak azért, mert későn érő.

Az erős szalmájú gabonafélék termelésével tehát a sík vidékeken, vagyis ahol a megdülés a leggyakoribb, nem védekezhetünk.

Egy másik módja volna a megdülés meg-

akadályozásának a ritka vetés, mert ez esetben a világgosabb jobban ér a gabona töve s ezért annak számlája keményebb lesz. Hazánk legnagyobb részében a gabonát sűrűn vetik, a vetés sorsolva jobbra 11—15 cm. között igazodott. A tapasztalat régen beigazolta, hogy ezen sűrű vetés, dacára azon hátrányának, hogy a megdülés előmozdítja, a talaj levegőt nem enged megféle. Próbálták sok helyütt, próbáltam magam is, széles sorokba vetni és kapálni a gabonát s ez eredmény az, hogy jelenleg a gabona kapálását csak nagyon szorványosan gyakorolják, a legtöbb helyen felhagytak vele.

A gabona széles sorokban való vetése és kapálása a megdülés ellen, amiólt többek között megbokrosodás idején elő, ha az időjárás kedvez a megbokrosodásnak, a mi ismét maga után vonja a gabona lassabb fejlődését, az érés megkésztését. Ha pedig az időjárás nem kedvez a megbokrosodásnak, ha különösen az április és május száraz, akkor a széles sorokban vetett gabona nagyon ritka marad és kevesebbet terem a megdülés ellen, amiólt többek között igen szamos gazdaságban tett tapasztalat, hogy a széles sorokban való vetés kisélettel az érést, oka annak, hogy a legtöbb gazdaságban felhagytak a gabona széles sorokban való vetésével s annak kapálásával. Meggyőződtem, hogy a széles sorokban való vetés a tökéletes védelem a megdülés ellen, amiólt többek között az idén is volt alkalom meggyőződni. Buzát, rozst, árpat, zabot vettem 15 és 30 cm. sorszára, minden gabonát mind a kétféle módon több parcellán. Azt a kalászhányás idején uj-ból volt alkalom tapasztalhatni, hogy a szélesebb sorokban vetett gabona fejlődésében hátrább van a szűk sorokban vetettéül.

Legszűkebbül volt ez az idén a rozsnál és a zambál, legkevesebb mutatkozott az árpánál. A bekövetkezett esőzések folytán a roz és az árpa egészen megdült és a széles sorokban vetett csak úgy mint a szűk sorokban vetett, annyira, hogy a kísérlet e két növény-nél teljesen megghiúsult. A buza azért nem dült meg, mert az sűrűs parcellákon nagyon ritka volt tavasszal s így ezért a nyirkos időjárás dacára se fészesűdött el annyira, hogy ez általmára vált volna.)

A megdülés egyik ellenszere a foszfortrágya, a legeltetés, a sáósálás, hengerezés se védenek teljes biztonsággal a megdülés ellen, igen sok függ e tekintetben az időjárástól.

Szerintem legbiztosabban oly módon csökkenthető ezem kalamitást, ha nemesítést utján a magyar buzát vastagabb szalmájúvá tenmők. Tapasztalhatom, hogy az egyes buzátoké szalmájuk egy és ugyanazon táblán nagyon különböző vastagságú, a legnyugobb számmal előforduló vékony szalmájú buza között mindig vannak egyes tövek, amelyek erős kemény szalmájuk, ezeket kiválogatva, külön természetise s ezek termesztésé mindíg az idejében érők, legelőszűrése szalmájú töveket kiválogatva, néhány év múlva szeret lehetnének olyan buzára, amely ha nem is oly vastag szalmájú, mint a nyugati buzák, de jóval erőteljesebb a mostanál.

A magyar buza nemesítése több okból kívánatos volna, ezen okok között bizonyára nem utolsó az, hogy a megdülésre való hajlamát csökkentésük.

Cserhdi Sándor.

*) Ha a kérdéselő az elmondottak dacára megkapja a bírósági a buza kapálását, akkor ajánlom, hogy azt 25—30 cm. sorszára vessen és áprilisban kapálhassa. A vetés sorsolva 11—15 cm. között. A Mogy-kapálást két méterre a talaj kötöttségé szerint 3—4 kal. hat. földet tud megkapálni, ha egyik buza a másik fölött a gépet. A Mogy-kapálás beszerzését Mogy-kapálást Vadász-Erdő, Temesvár mellett, ahol a kapa ára is megdülőth.

GAZDASÁGI ÉPÍTÉSZET.

Rovatvezető: Szádlender Gyula.

A gabonaelevátorok és gazdasági jelentőségük.

Ira: II. Spozren Pal.

II.

A kisebb gazdasági elevátorok technikai szerkezet és működése.

Mivel az elevátorrendszer behozatala elvitatlanul előnyököt biztosít az gazdának, kell hogy a gazdasági megismerkedjék a közönséges, gazdasági célokra szolgáló elevátor szerkezetével, azoknak belső berendezésével a azzal, hogy miként kezelik a gabonát az ily raktárakban.

Ha ezekkel kellőleg megismerkedett, nem lesz nehéz párhuzamot vonnia mostani gabonaraktorozási mód és az elevátorban való raktározás költsége közt. Az eredményt az előny mindenesetre az elevátor javára fog állni.

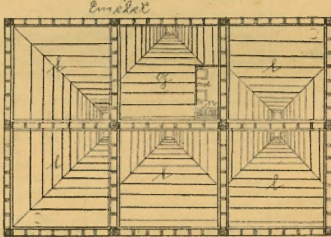
A gabonaelevátorok általában magtárszertű nagy épületek, amelyeknek belső beosztása abban tér el a közönséges gabonamagtár beosztástól, hogy az elevátor nem vízszintes rekeszre, tehát nem emeletekre, hanem teljes

lag ily elevátorok építésével és berendezésével foglalkozik s mely terrajzot némileg változtatva azért mutatok itt be, mert ez mintegy alapjátszát képezheti a mi viszonyaink közt felállítható gabonaelevátoroknak.

Ha az épület három és keresztmetszetét nézzük, láthatjuk, hogy annak alapzata téglán vagy kőfal s földfeletti része kizárólag fából készült. Az ily építkezés, a mellet, hogy gyorsan készülhet, olcsó, tartós, elegendő erős s a tűzveszélyt kívül minden tekintetben megfelelő, bár tűz ellen is meg lehet védeni, ha különleg palával burkolják. Ami az épület belső beosztását illeti, az általában három részből áll és pedig a föld alatti gabona gyűjtőmedencéből, a földszinti mászó és felszálító fából készült, az e felett látható tulajdonképpeni magtárszertű, illetve toronyszerű gabonarekeszekből. Mindhárom résznek megvan a maga rendeltetése, melyet legkönnyebben úgy lehet megérteni, ha követjük a gabona útját a beraktározástól kezdve a kihordásig. Ha tisztába jöttünk miként jut a gabona be az elevátorba s minő kezeléssel megy át, míg piacra szállítható, vagyis míg elhagyja a raktárt, az első tekintetű komplikáltnak látszó épületerendezés és felosztás igen könnyen érthetővé válik.

Lássuk tehát, minő utal tesz meg a gabona az ilyen szerkeztű egyszerű gazdasági elevátorban?

czébe hullott gabona a medence lejtős oldalán lecsuszva a szállító csigához kerül, mely odaviszi azt az épület közepé tájához felállított d elevátor alsó beömlő nyíláshoz. Ez az elevátor — melyből különben az egész raktár is nevét kapta, amennyiben az ily elevátorral dolgozó gabonaraktorakat egyszerűen csak *elevektorok* nevezik — éppen úgy van szerkesztve s teljesen egy oly működik, mint a közönséges göcséplegőpekben levő elevátor vagy jobban mondva patmoszer, mely a gabonát az alsó tiszító miből felviszi a felső tiszító mibe. Az elevátor tehát itt is felviszi a gabonát egészen az épület legfelső részébe s ott — a melletti rajzon feltüntetett elevátoronál — a gabona az e-vel jelölt felső tölcsérbe kerül. Ezen elosztó tölcsérből, azután az f csatornákon át a gabona az l tartányokba jut, még pedig tetszés szerint, a szerint, a melyik csatorna nyílást nyitották ki az elosztó tölcsérből. Ilyenformán történik a beraktározás, bármelyik rendszerű legyen is az elevátor. Eltérés csak annyiban van, hogy a szállító szerkezetek a szükséghez képest, másként vannak megválasztva, vagy elhelyezve. Általában azonban a folyamat ugyanaz, t. i. a gabona meg lesz mászálva, azután az épület legalsó helyiségébe jut, honnan az elevátor felviszi a legmagasabb helyiségbe s onnan különféle szerkeztű elosztó vagy elvezető készülékeken át a tulajdon-

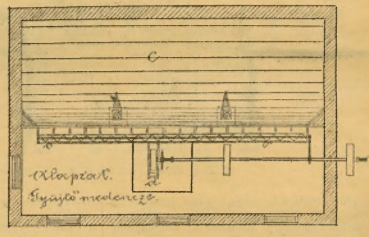

96. ábra. Kisebb gazdasági elevátor. Működés az emeleten át a gabonarekeszek felállításával.

magasságban egymás mellett függőlegesen álló rekeszre, tartányokra van osztva. Eppen azért, mivel az elevátoroknál a függélyes beosztás szolgál alapul, az elevátorok általában magas, toronyszerű építmények, de természetesen csak a kisebb gazdasági elevátorok. A nagy, központi elevátorok palatoszerű magas épületek, melyek szintén egymás mellé állított függélyes rekeszeket zárnak be. A gabona ezen elevátorokban az egyes rekeszekbe raktározatik, még pedig minden rekesz szükség esetén szándék megfoltathó, úgy hogy ilyenformán aránylag nagy gabonamennyeket lehet kis helyen raktározni, a mennyiben a gabonát toronyszerű magas oszlopokban raktározatjuk el. S éppen ez is egyik nem utolsó előnye az elevátorrendszernek, mert tudvalevő dolog, hogy a gabonát a közönséges magtárakban, szabadon áll, legfeljebb csak 075—1 méter magasságig lehet garmaadba önteni. Azonban magasabbra nem rakható, ha csak a garma oldalait deszkafalal nem védik a beömlés ellen.

Az egyes gabonarekeszek elhelyezését a melletti 95. ábra mutatja alaprajzban. Az összes itt mellettek rajzok egy kisebb, 2500 métermázs gabona befogadására szolgáló amerikai gazdasági gabonaelevátor ábrázolják különböző részleteiben. Ezen elevátor rajzait Hamm (honni gazd. akad. tanár) Jacka Nordyke és Marmon Co. ezégtől (Indianapolis, Északamerikai Egyesült-Államok), mely kizáró-

A gabonát a cséplőgéptől egyenesen az elevátorhoz szállítják kocsin, zsákokba kötvé vagy egyszerűen csak a kocsiba beleöntve, ha ugyanis zirt oldalú kocsikat használnak kizárólag erre a célra. A mint a kocsit az elevátorhoz ért, a gabonát az a val jelzett kocsiból, (96. ábra) az elevátor földszintjén elhelyezett tölcsér alakú medencéjével felszerelt b mérlege töltik az elevátor falán kinyúló csatornán át. E mérlegem lezámászájk a teljes kocsirakományt egyszerűre és azután a tölcsér fonékát kinyitva a gabonát beeresztik a lejtős oldalú e gabonagyűjtő medencébe. E mérlegnek tölcsérére kis kocsialjazata van szerelve, mely sinesken a helyiség hosszában ide-oda toltathó, hogy a gabonát belőle ne egy helyen, de több helyen egyenletesen lehessen lefolytatni a gyűjtő medencébe. Ez különben felesleges s elegendő a helyhez kötött tölcséres mérleg is, mert a később leírandó szállító csiga ugyis odahordja a gabonát az elevátorhoz. E medence lejtős oldalának alján az oldal egész hosszában egy olyan forma szállító csigamagnet van elhelyezve, mint a minő pl. a göcséplegőpeknél a toklásszó henger előrészen. E szállító csiga, melynek keresztmetszetét a 96. ábrán o jelzi s mely a 97. ábrán teljes hosszmetében látható, olyképp van szerkesztve, hogy csigamagnetek a két végül a közép felé szállítják a gabonát vagyis a teljes szállító csigaszerkezetben a magnetek a középtől végig ellenkező irányban csavartak a két félen. A gabonagyűjtő meden-

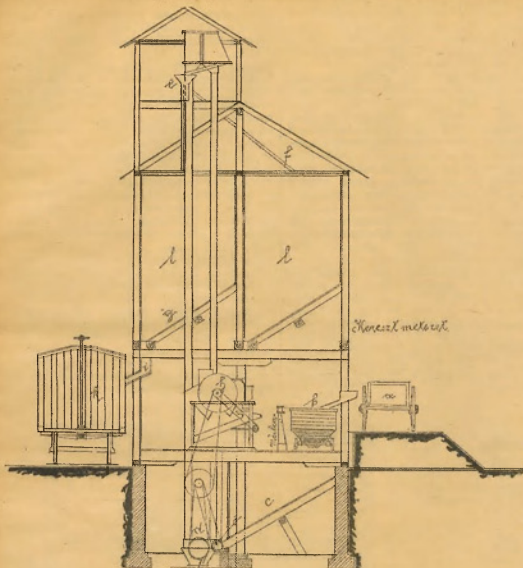
98. ábra. Kisebb gazdasági elevátor. A gyűjtőmedence alaprajza.

képpen raktárba, tartányba kerül. Ezek a tartányok rendszeren hosszúkok, négyzetű keresztmetszettel fűl nyitott üres hasúdbok, melyeknek oldalai hejtűs deszkaburkolattal borított s alul tölcsérszerűen megszűkülnek s a tölcsér nyílása különféle szerkeztű zárókészülékekkel, rendszeren azonban egyszerű toltóaljával van elzárva.

Ami a gabona további kezelését illeti az elevátorban, az a szükséghez mérten különböző lehet.

Természetes, hogy csak igen ritka esetben sikerül a gabonát már a cséplőgéptől annyira kitisztítani, hogy az a göpéből, mint teljesen piaczképes tiszta áru aronnal forgalomba lehetne bocsájtathó. Eppen ezért szükséges is, hogy még az ilyen egyszerűbb gazdasági elevátorban is megfelelő tisztogató, gabonatorosztó legyen elhelyezve a termény tisztathatására. A 96. ábrán a-vel látnék jelelvő a tisztító rostát, melynek rendeltetése az elevátor egyes rekeszeiben levő gabonát a szükséghez képest megtisztítani.

Az ily egyszerűbb gazdasági elevátorokban természetesen a gabonatisztításnak is csak egyszerűbb mozzanattal végezhető, illetve csak egyszerűbb tisztítási módokat szoktak alkalmazni, mert az alaposabb tisztítás, pl. osztályozás, trierözés a kereskedelemlre szánt gabonánál általában nem igen szokás, de nem is fizeti ki magát. Itt tehát főleg csak a polyva, por és idegen alkatrészek távolítandók el a gabonából; a magvak osztályozása már a

90. ábra. Kisebb gazdasági elevátor. Keresztmetszet.

cséplés közben is elvégezhető. Ilyenformán tehát csak inkább szelelő rosták működnek, legfeljebb egyszerű szitákkal a grommagvak eltávolítására.

Maga a tisztítás olyformán történik, hogy az illető tartányból a gabonát leveztetés csatornáknak segítségével egyenesen bevezetik a tisztító-gép garatjába. Itt a gép szelelője a port, polytíz a piszkot a gabonából kifújja s a megtisztított szem a gép alatt levő nyílásn át

lehull a gabonyújtó medencébe, honnan az elevátor azt innét felviszi az elosztóléricsig s onnan visszavezeti azt valamelyik tartányba, rekeszbe. A kiválasztott por és piszok igen könnyen kivethető a helyiségből, ha a szelelő nyílás alá csatornát teszünk, melynek vége az épületből kiér, úgy hogy azon át a port és tisztálanságot a széláram egyenesen a szabadba fújja ki.

E tisztítási mód, amely egyszerűnek lát-

juk, mégis fel fog tűnni az olvasó előtt, ha arra gondol, hogy mit csináljon akkor, ha az elevátor minden rekesze tele van gabonával s így a megtisztított gabonát nem érezheti üres rekeszbe? Hát ez sem nagy baj, mert ha egyszerűen ugyanazon rekeszbe bocsátja is vissza a gabonát, amelyből kiesezli tisztítás végett, a tiszta gabona fent tele folyik s alul mindaddig jön a tisztítás, míg az egész rekesz tartalma átment a rostán. Ezt pedig nagyon könnyen figyelemmel lehet kísérni a tisztító-gép garatjánál. Ha oda már tiszta gabona folyik, egyszerűen lezárjuk a rekesz kiömlő nyílását s az elevátort addig hagyjuk működni, míg a gyűjtő medencézből az összes gabonát fel nem hordta.

Ilyenformán tehát a tisztítási művelet elég egyszerű, ami fő, alapos is, mert a kiválasztó tisztálanság nem szállhat újra rá a már megtisztított gabonára, hanem azonnal kifúvatik a szabadba.

De nem csak tisztításból áll a gabona kezelése a raktárban, hanem a megrothadás ellen is meg kell azt védeni, ami különösen fontos a nyirkos, azott gabonánál és a magtermények között legfontosabb a sörörpánál meg a repcénél, melyek leg hamarabb szennegnek a megrothadás miatt. A közönséges magtári kezelésként ezt a szellőztetéssel szokták kiküldeni. A szellőztetésnek pedig egyedül hathatós módja a forgatás vagy átlapátolás. Az elevátornál ez a munka sokkal egyszerűbben és jóval ököletesebben végezhető, amennyiben az egész dolog itt abban áll, hogy kinyitják az illető rekesz kiömlő nyílását s lehagyják folyni a gabonát a gyűjtőmedencébe, honnan azt az elevátor újból felviszi a rekeszbe.

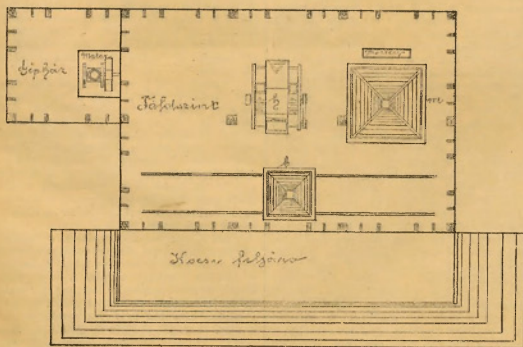
Mivel az egy-ily rekeszbe elraktározott gabona mintegy tömör oszlopot képez, melyet annak fenekéből csak néhány köbméternyit is kieszenek, az egész tömeg s az egész tömegnek minden egyes része, tehát minden egyes gabonaszem megváltoztatja helyét s más — melyekben fekvő — helyre jut, ezen mozgás alatt minden egyes gabonaszemnek teljes felületén szabadon érintkezni fog az ökönyöző náb is létrejön a szellőztetés.

Ebből aztán az következik, hogy nem is szükséges minden esetben a rekeszt teljesen kiüríteni, hanem, ha a gabona külsőben száraz, elég annak csak egy részét megmozgítani, hogy az egész tömeg mozgásba jöjjön s így levegővel érintkezze. Így tehát teljesen hatalmunkban áll a legkülönbözőbb foku szellőztetéseket aránylag kevés erővel s még kevesebb költséggel a szükségeshez képest azonnal fogatosítani.

Ez oly előnye az elevátorrendszernek, melyet csak azok a gazdák tudnak igazán méltányolni, kiknek már volt alkalom nyirkos gabonát a megrothadás ellen megvédeni.

De előnyül lehet a gabonaforgatás ezen módjának azt a körülményt is felhozni, hogy az egyes rekeszek kiürítésénél a gabonaszemek folyton egymáshoz sűrűlve a portól s egyéb tisztálanságoktól is megszabadulnak, úgy, hogy az ilyen rekeszekben tartott s néhányszor leeresztett gabona tetszősebb, tisztább külszint, az egyes szemek pedig egyöntetűbb, gömbölyded alakot kapnak, természetesen csak bizonyos mértékig. Tulságig itt sem tanácsos menni.

Mikor aztán a gabona kirakodására kerül a dolog, az is nagyon egyszerűen megy végbe. Ha például az egyik rekeszből 100 métermáza gabonát akarunk kivenni, akkor a rekesz nyílása alá — ha zsákba szállítják a gabonát — egyszerűen zsákok kötnék s a záróajtót kissé kinyitva, bele hagyják folyni a gabonát, akár csak a cséplőgépnel. Ha pedig zsák nélkül, egyenesen a wagonba raktározzák a gabonát, akkor az illető rekeszből beleeresztik közvetítő csatornán át az m-el jelölt (97. ábra) nagy méretűlécsérébe a gabonát, melyben azt gyorsan lemozdítják.

99. ábra. Kisebb gazdasági elevátor. A földszint alaprajza.

Innen a gabona az alsó gyűjtőmedencébe folyik, onnan az elevátor felviszi s beleereszti az u. n. rakodó rekeszbe — a 96. ábrán g-vel jelölve, — honnan egy csatornán át egyenesen a vasúti kocsiha folyhat.

Látható tehát, hogy a gabona kezelésének összes mozzanatai rendkívül egyszerűen, amellet gyorsan s ami fő, veszteség nélkül végezhetők. Mivel pedig az összes munkálatokat gépi erő eszközli, azok a kézi erővel szemben nemcsak hogy jobbak és pontosabbak, de olcsóbbak is.

Az összes munkagépeket mozgató erőt az elevátorépület toldalékát képező kis melléképületben elhelyezett 4 lóerős petroléummotor szolgáltathatja, mely a földalatti helyiségben felszerelt közlőmű segítségével tetszés szerint akár minden munkát együttesen, akár pedig a munkákat külön-külön aránylag nagyon olcsón végezheti.

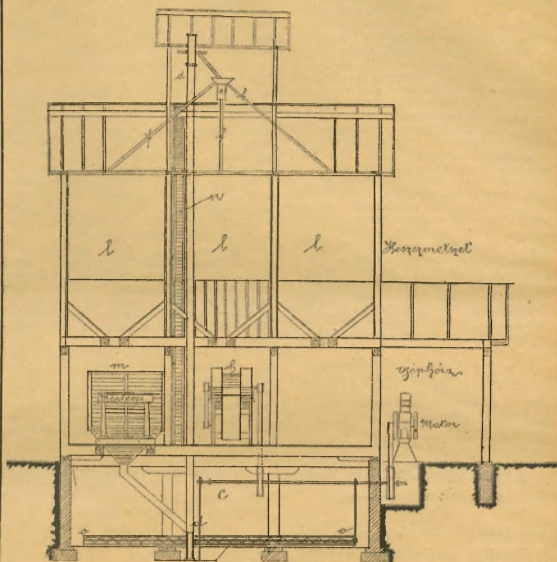
Ha a mellékelt tervvázlatokat tekintjük, az ily egyszerűbb gazdasági elevátorok belső berendezése rendkívül praktikus és éppen nem komplikált. Az egész raktár kezelésére elegendő egy ember, ki az összes itt leírt munkákat végezheti minden külső segítség nélkül. Kívétvén azt az esetet, ha zsákokban szállítják el a gabonát az elevátorból, mikor is a zsákok kezelésére még egy munkás szükséges. Az egész épület magasságában, közvetlen az elevátor mellett az n-el jelölt lépcső — ez esetben lajtorja — látható, melyen át a raktáros felmehet az elevátor fejeinél levő elosztótőléser beigazítására.

Ezt az itt bemutatott elevátort Észak-Amerikában már nagyban használják, természetesen aszerint, amint nagyobb vagy kisebb gabonamennyiségek befogadására szánták, a mechanikai berendezés is változik; de az alapelv mindigkivül ugyanaz. Ott ugyanis az elevátor rendszernek egész hálózatát van a gabonatermelő államokban elhelyezve, olyan formán, hogy az illető gazdaságokhoz legközelebb eső vasúti állomás mellett van a legkisebb, u. n. gyűjtő-elevátor, melynek egyik alakját a mellékelt ábrák mutatják, a nagyobb vidéki központokban vannak a nagyobb, bizonymányi elevátorok, melyek a kis gyűjtő-elevátorból jött gabonát újra áttisztítják, keverik, s innen aztán vagy egyenesen a forgalomba kerül a gabona — akárhánszor egyenesen a hajóba — vagy a nagy városok, Chicago, San-Francisco, New-York stb. óriási elevátorjaiba. A termelő pedig nem törődik a csépléstől kezdve gabonájának kezelésével, hanem mikor jónak látja, értesíti az illető elevátor vezetőjét, hogy gabonáját adják el, az előteget, — mert arra az amerikai gazdának éppen olyan szüksége van, akár csak a magyar gazdának — levonják az eladási áról a s beszállítási költségei eldobása a felesleget minden további akadéktól nélkül kiszolgáltatták neki.

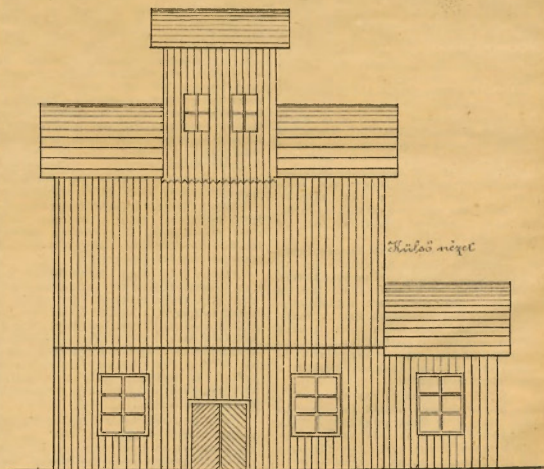
Ebben rejlik azután, hogy oly gyorsan tud Amerika nagy tömeg gabonát mozgósítani s a kedvező árviszonyokat még az egyszerű farmer is kihasználhatja.

Ezt kellene tenni nálunk is, hol már szintén van minden vidéknek elég közeli vasútja. A vasutállomások mellett felállított ilyen kis szövetkezeti elevátorok, melyeknek az anyagot és pénzt a gazdaközönség, a telket az állam adná, vagy melyeket az állam építené s bérbe adná a gazdaközönségnek, valóságos kincsesházai lehetnének az illető környék gazdáinak. A központi, nagyobb elevátorokat már a kereskedők is hamarosan felépítenék, hisz már most is kezdik készíteni. Nyerne vele az állam, mert a forgalom gyorsabb, nagyobb s egyszerűbb lenne, nyerne vele a gazda, mert kiszabadulna a közvetítők körmeiből s megszabadulna a költséges s tökéletlen magtári kezelésől, nyerne vele a kereskedő, mert könnyen hozzáférhetne árucikkéhez s a termelőhöz.

De szükségesnek tartom megjegyezni, hogy az elevátorrendszer behozatala nem szüntetheti meg teljesen a gazdasági magtár léjto-

97. ábra. Kisebb gazdasági elevátor. Hosszmetszet.

100. ábra. Kisebb gazdasági elevátor. Homlokzat.

gusultságát. Nem pedig azért, mert első sorban is nálunk a gazdasági alkalmazottak — tiszték és cselédek — javadalmazása még általában a terményárak emelkedésén — konvenczió — alapszik, úgy hogy némely vidéken nem is lehet tisztán képzésért cselédet kapni, csak konvenczió mellett. A konvencziógabonát pedig magtárban kell kezelni egész éven át. Úgy de a vetőmag is a magtárban készítődni elő a így tehát kell meg magtár tartani. Igen ám, de azt mindent jóvalvaló gazdának már cséplésnél kell tudnia, mennyi gabonára van a gazdaságnak szüksége a jövő évre. Ezt a gabonamennyiséget már cséplésnél visszatartja s a többi aztán küldi az eleveborba. Ha pedig az oszút és rostaljat is értekesíteni akarja otthon, azt az eleveborból épp úgy hazahozhatja, mint a répaterméket a répaszeleket a czmkorgyárból. Attól pedig nem kell tartani, hogy a sok megöltött magtár üresen maradjon! Sajnos éppen az ellenkezőt lehet a legtöbb gazdaságnak tapasztalni; ha csak egy kicsit jobban beütött a termés, már nem elég a magtár, akkor aztán jón a cselédházpadlás, tisztalkapadlás — sorsa s itt aztán az apadás nem 0,5, de 5/6 ot is megközelít, mert a lakóház padlásán gabonát rendszeren kezelni ugyan nem lehet.

Olyan gazdaságot, hol bővebben vannak a helyiségek nem ismerem s esetleg üresen maradt magtár sokféle czérelle lehet felhasználni. A modern gabonakezelésnek egyetlen s feltétlenül jó módja csak az eleveborrendszer mellett lehetséges.

ÁLLATEGÉSZSÉGÜGY

Rovartvezető: Dr. Hutya Ferencz.

Utmutatás a sertésveszűben megbetegedett sertések husának megvizsgálására.

Két esztendő előtt a sertések között olyan betegség lépett föl, a melyneq még a legöregebb emberek sem emlékeznek. A betegség az egész országban, vármegyéről vármegyére, községről községre gyorsan elterjedt. A hol kitört, kivált a malacok és sildofalkákban, óriási pusztulást okozott. Ezernyi ezer disznó hullott el, sok millió forintra rag a kár, a mit a betegség pusztítása folytán a sertésenyésztő gazdák szenvedtek.

Azt a veszteséget, a melyet a gazda sertésének elhullásából szenvedett, még tetőzve az, hogy ott, a hol a sertésveszű fölfelept, a községeket lezárták a városokat beutalták. E miatt aztán nemcsak az a gazda vallott kárt, akinek disznai elhullottak, hanem kárt szenvedett az is, kinek faluját a veszű elérte. Mert nem léven vásár: az egészséges disznót sem tudta értekesíteni; könszerűségében úgy adta, a hogyan kérték.

Bebizonyosodott, hogy sok esetben megakad a sertésfertőző gazdának hibájából és vizsgálatlanságából terjedt el a pusztító veszű. A mint ugyán az a veszedelmes betegség valamely faluban mutatkozott: a gazda megjelö, évtárgyalton szomorokodó disznait hamarosan leszurta, hogy — a mint mondani szokták — a vesztet fejtsének legalább a nyelét megmenesse, vagyis: hogy kisebb legyen a kára, a beteg disznóknak legalább a husát akarja felhasználni.

Értjük meg egymást: nem ebben volt a hiba, hisz a kármentő szándék csak dicséretes lehet. Sőt a beteg disznó gyors lelélese, a kár csökkentésén kívül, a hol elővigyázat volt, még hasznosnál is járt, mert minél előbb szurták le, annál rövidebb ideig terjesztette a beteg sertés azt a ragályozó anyagot, a mely ezt a veszedelmes betegséget okozza. Hanem

abban rejlett a hiba, hogy sok helyütt a betegesedő disznót nem vették ki a falukból, ott szurták le a többi disznó között, a hol éppen állott vagy földelt. Evedt a könnyelmű eljárás terjesztette tovább a betegséget.

Mindejt kiderül, hogy miképp terjedhet ilyen után a betegség.

A tudósok kimutatták, hogy mint egyégy ragadó állati betegség, azonképpen a sertésveszű is olyan parányi gomba okozza, a melyet csakis erősen narvító üveggel lehet észrevenni. Ez a ragályozó anyag (a mit bakterium hívunk) millió millió meg millió szálra van benne a beteg disznó vérében és az utalajjalossággal bír, hogy ha egy mákszemnyi rész körül is belöle az egészséges disznóba, onnan a testében rövid idő alatt olyan nagy mértékben elszaporodik, hogy megbetegíti, sőt a legtöbb esetben megöli a disznót.

Már most, ha a jelen ragályozó vér, szűrés kéhen kifolyik: beszenyezheti és megfertőzheti az eleséget, az ivóvizet, a fűrészt, a szálának és akolnak a földjét is. Az eleségre és vizet a ragályozó anyagot az egészséges sertések fölvehetik, megfertőzhetik onmagukat és megfertőzhetnek más sertéseket is.

A sertésartást gazdák különben nem csüggen a leléndél követtek el vizsgálatlanul nagy hibát, hanem a beteg sertés husának kezelésénél és fölhasználásánál is. Gondatlanul jártak el a husall, melyben szintén benne van a ragályozó anyag; máskor olyan husát is szalonná használtak étkezésre, a melyet a betegség megfertőzt, sőt az emberek egészségre is károsított.

Szükségesnek mutatkozik emnélfogva, hogy a sertésartó községnek a helyes eljárása tisztasság és mindarról tudomással bírjon, a mivel baj esetén, nagyobb bajoknak elejét veheti.

1. A beteg sertés lelélese és a szurohlyé tisztogatása. A beteg sertés leszurásánál a legnagyobb vizgázatot arra kell fordítani, hogy a léölt sertés vérével és hulladékaival a ragályozó anyag ne terjesztessék.

A lelélesre szánt disznót a falukból ki kell szedni és olyan helyen leszurni, a hová sem disznó, sem egyéb állat nem férhet. Különösen kárt kell az olyan helyeket, a melyeken trágya, szalma, szemét, forrás vagy egyéb hulladék van. Lehetőleg tiszta és könnyű helyet kell választani, a melyet könnyen és jól lehet tisztítani. De ha az a hely mégis zsemeles lett volna, a melyet lezsemetet összegyűjteni egy tekónya vagy dézsbán, miből semmi se hull ki alkalommal helyre vinni, ott eltegni vagy megdöbörbe élni. Nagyobb biztonság okáért kifolyó vért, úgy szintén az állat felbonthatásakor eleső részeket (a ganjt, hulladékokat) külön edénybe kell felögni és gondosan eltávolítani, nehogy az egészséges jószág magát azonnal befertőztesse.

Miután pedig a legnagyobb vizgázattal lelélt megfertőzött, hogy a szurohlyét akár a vést akár a ganjt beszenyezze a sertés testrészeinek eltávolítása után a szurohlyét gondosan meg kell tisztogatni.

Ha az östet olyan helyen teljesítetjük, a mely nincsen téglával vagy padlóval burkolva: akkor ott a földön két-három ujnyi vastagságú lapokparjuk, a lapokat földet felányi oltatlan messze jözl évszökeverjük és a trágyadöbörbe élünk, annak idején a trágyával a szurohlyére kiszálljuk és gondosan alászantjuk. Ellenben, ha a leszuró hely kövér vagy padlóval van burkolva, akkor a burkolatot forró lúggal erősen lesurojuk és surolás után jól kiszáradni hagyjuk.

2. A beteg sertés husának kezelése. Tapasztalatból mondjuk, hogy a sertésveszű úgy terjedt el egy-két udvarból az egész községre, a községből pedig a szomszédok falvaikra, hogy a beteg disznó husát a szomszédok meg az atyafak megvették, ki-ki a falujába hazavitte,

odahaza az asszony megmosta és a mosóvizet, már a mint az szokás, a moslékba öntötte, aztán a saját disznájával megtartta.

Éppen ezért meg kell említeni. Főlegben már említettük, hogy a sertésveszű disznó vérében millió meg millió szálra van a betegség csírája, vagyis az a ragályozó anyag, a miről az előbb beszélünk. Már most, ha a husát megmoszuk, ebből a csirából sok kerül a vízbe. Világos, hogy ha az ilyen fertőzött vizet az egészséges disznó megiszja, a sertésveszűnek csírájával együtt megiszja, a megiszott vízben gazdag betegnek és pusztulhat el, de a betegséget más disznókra is tovább terjesztheti.

Különösen figyelmeztetjük az olvasót arra, hogy itt nem csak olyan disznóról beszélünk, melyet a gazda maga szur le, hanem olyanról is, a melynek husát a mézsárszékében vagy a hentesboltban árúlják. A székben árullus meg származik mindig egészséges állattól; ha nem vannak elővigyázatos, bizony abból is átragadhat a baj a más disznóra.

Ha elővigyázat sok bajtól óvja meg a szegény embert. Legyünk tehát óvatosak, elővigyázók! Azt a vizet, a melyben a disznóhúst főlték: soha ne öntsük a moslékba és ne itassuk meg a disznóval: előlteni is csak akkor szabad, ha előbb jó sok oltott meszet keverünk abba. Az oltatlan mesz még jobb, abból kevesebb is kell.

3. A beteg disznó husának és szalonnájának átvezése. A sertésveszű-betegség kezdetén leszurtt disznó husát még nincsen olyan anyag, a mely az ember egészségesnek megárlana, fölítve természetesen, hogy a husát jól megfűzzük.

Ellenben ha a disznó már nagyon beteg és ilyenkor szurjuk le, annak a husa könnyen megbetegíti azt, a ki abból eszik.

A beteg disznó husának és szalonnájának elvézésénél tehát nagyon óvatosnak kell lennünk. A nagyon beteg, vagy hosszabb időn át szenvedő disznóknak sem husát, sem szalonnáját megenni nem szabad.

Ez a vizgázati szabály szől ugyan a ház-nál leölt és magánfogasztásra szánt sertés-husra is: de jól különösen arra a husra, a melyet mézsárszékében vagy a hentesboltban megárlásra nyilvánosnak árúlnak. Az ilyen husát a lakosság egészségeinek fenntartása érdekében különösen szigorú és pontos felvigyázat alatt kell tartani. Ez a felügyelet és ellenőrzés községeiben a husvizsgálattal megbízott vagóhídi biztos teendője, a kinek kötelessége a husát alaposan megvizsgálni és leltársítást meggyőződni arról, hogy a husát elvezető-gabonakodni arról, hogy az ártalmatlan látszó husa a közfogyasztásból elvonassék és késedelem nélkül megsemmisíttessék.

4. Eljárás a husvizsgálattal. Elmondjuk már most azt, hogy s miképp kell a hus megvizsgálásánál eljárni. A léölt disznóknak mely testrészeit azok, a melyeket a vizsgálatnál meg kell tekinteni és melyek jelöklből lehet a husnak ártalmatlan vagy káros voltaát következtetni.

Véleményt arról, hogy a hus egészséges-e vagy nem, az orvos mondja, a ki az állatot elő állapottban is, meg feldarabolása után is, alaposan megnézte. A vizsgálatnak tehát egyaránt kell terjeszkednie úgy az élő állatra, mint a leszurás után a disznóknak minden testrészére. De különösen magára a husra és a szalonnára, ezenkívül főleg még a tüdőre, a belekre és a veszűre, mert ezeken fordulhat elő azok a változások, a melyekből a sertésveszű-betegséget legjobban lehet felismerni.

5. Az élő sertés megvizsgálása. Gyakran előfordul, hogy a hus olyanok is egészségesnek látszik, mikor a disznó maga is súlyos beteg volt. A husból magából tehát annak ártalmatlan vagy ártalmatlan voltát sok esetben biztosítani meg lehet. Ilyenkor megnyugtató utabiztosítást csupán az nyujthat, ha a disznót életében vizsgálatjuk meg.

Olyankor, a mikor a sertés hirtelen nagyon megbetegedett és állapota napról-napra, sőt sokszor óráról-órára rosszabbodik, ha az orrából vér jön, ha véreset hagyzik; bizonyos következtetni arra, hogy az emberi egészségre veszedelem vérműködés a sertésben már bekövetkezett. Az ilyen beteg disznóknak a husát nem tanácsos megenni, mások számára kimérni meg éppen nem szabad, mert a ki, ezt teszi, bűntudéssal esik, börtönben is juthat.

Ezért szükséges, sőt elkerülhetetlen, kivált a közfogyasztásra szánt disznóknak, az egy, a vagdohi húsos azokat már a leölés előtt is megtekintse.

6. A romlott és ártalmas hus jelei. Az emberi egészségre ártalmasnak és romlottának kell tekinteni az olyan hus, a mely sok véré tartalmaz, úgy hogy összenyomáskor bőven cspeg belőle a vér;

a melynek a színe nem világos barnavörös, hanem sötéte meg áll;

a melyben a rostok (a husnak a szála) között véres csíkok és véres erek látszanak; a mely nagy részben a véres anyag többé-kévesebb kocsonyához hasonló.

Az a hus, a mely a megromlásnak ezen jeleit mutatja, még erőse átfűzés vagy megsűtítés után is veszedelmesen megbetegíti az embert. Az ilyen tehát emberi élvezetre felhasználni semmi szín alatt sem szabad.

7. A romlott és ártalmas szalonna jelei. Mindenki tudja, hogy az egészséges disznó szalonnája szép fehér, egészen tisztá. Ha a beteg disznó után nyert szalonna az egészséges szalonnához hasonló, vagyis, ha abban véres eresztek, véres pontok és csíkok nem láthatók, az ember egészségre még nem árt, de csakis abban az esetben, ha zsírnak kiolvasztva használják.

Emlénn, ha a beteg disznó után nyert szalonnában véres erek, véres pontok és csíkok, kivált pedig ha nagyobb sötét vérfoltok láthatók; a szalonna, illetve a hús az ember egészségre káros, emberi fogyasztásra tehát sem nyersen, sem megfűstölve nem alkalmas, de sőt zsírnak kiolvasztva sem szabad azt étkezésre felhasználni, hanem ilyen esetben a szalonna és a hús kiolvasztva csupán ipari célokra (szappanfőzésre) használható fel.

8. A tüdő megvizsgálása. Ha egészséges disznót ölünk; annak testhője majdnem összes vére kifolyik és csak igen kevés marad vissza a belső részekben. Inmét van, amit minden sertésről gázba tapasztalt, hogy az egészséges állatban leszurt disznó tüdье hálószerű szalmaszínű és belőle kézzel alig egy-két csapp vért lehet kipréselni.

Nem így van ez a sertésveszes disznónál. Ennél a tüdő hálós vért a disznónál — nem hálós vértől el, hanem sötétvörös marad, sőt helyenkint egészen feketevörös színt mutat.

Az egészséges tüdő, ha megtapogatjuk, mindenütt rugalmas, olyanfoma mint a lószőrről bélelt pálmák; ha késsel belevágunk, sorozog; a bemetszés lapjairól fém habos véreses folyadékot lehet a késsel lekaparni; ha vízbe tesszük nem merül, hanem úszik a tetején, mert levegő van benne, mint a felújított horglyában.

Emlénn, ha a beteg disznó tüdье nem rugalmas, hanem egészen vagy egy részében kemény, akár a májat fogunk meg; ha belevágunk: nem sorozog; a vízben alámerül; a vágás lapjairól levarkat vörös folyadék nem habos, mert levegőbőrök nincsen benne.

Az ilyen kemény tüdőréselet gyakran sárgavörös, vagy legalább a középe tőjén sárgászöld. Ha megnyitjuk, a közben szétgöredzik mint a lágy sajt, vagy a túró.

A tüdő külseje, melyet az egészséges disznónál finom, sima, fényes hátyra borít; az a beteg disznónál homályos, gyakran pedig olyan

rakodásokkal van borítva, melyek lágynak és a felületéről könnyen lekaparhatók. Olyan a tüdő kívülről, mintha nedves lenne.

9. A belső megvizsgálása. A sertésvesz a disznó tüdejében olyan változásokat okoz, hogy azokból a betegségre mindjárt a legfeljebb tőris után, tehát még a belek felvágása előtt lehet következtetni.

Az a hátyra ugyanis, a mely a hasnak egész belsejét kibéleli és a beleket is bevonja (az ugynevezett hashátyra), a beteg sertésnél nem olyan sima és fényes, mint az egészséges disznónál lenni szokott, hanem helyenkint véres színű, fénytelen és véres erek látszanak rajta. Ha a beleket újajunkkal megtapogatjuk: egyes részeken keményebb csomókat érezünk. Ha pedig a beleket felvágjuk, a belső hátyra sötétpirosnak látszik, rajta még sötétebb pontok és csíkok észlelhetők, helyenkint pedig olyan piszkossárga rakodmány borítja, a melyet könnyen le lehet kaparni.

A hol a keményebb csomót érezzük, a belső hátyrán kerek vagy hosszúak, fakó szürkésárga színű kiemelkedések láthatók, olyan formájúak, mint a minő a csiperke gomba kalapja, sokszor meg olyan, mint egy keles, a melyk már felfakadt. Másutt inmét bemélyedések mutatkoznak, a melyeket erősen felfúzdalt sáncz vér körül. Ezen mélyedések fenekét és a körülfogó sánczok szeleit többnyire piszkossárga vagy zöldes színű, szétálló lenkardos borítja.

10. A vesék megvizsgálása. Ha a disznó a sertésveszésen hirtelen és nagyon megbetegedik, ha vért is hagyozott, leöletés után azt fogjuk látni, hogy a vesét igen sokszor sok víz veszi körül, mert a vese a betegségről vesz materiája miatt magától átszakadt. Az ilyen disznóknak a husát nem szabad megenni, de még inkább nem szabad kimérni, vagy az emberek között szétosztani.

11. A hus ártalmasságának egyéb jelei. A husban, szalonnában, tüdőben és belekben mutatkozó és fentebb már leirt változásokon és jeleken kívül a disznó felbonthatkor gyakran a többi belső részen is szembejövő jelek vehetők észre. Kivált az gyakran látható, hogy a belső részek aránylag sok vért tartalmaznak; a belső részeket bevonó hátyrákon pedig véres pontok és véres csíkok mutatkoznak.

Ezek a jelek szintén a hus ártalmassága mellett bizonyítanak, kivált abban az esetben, ha a sertés hirtelen betegedett meg és állapota rövid idő alatt nagyon súlyosbodott.

12. A sertésveszen átment sertés húsának szalonnájának felhasználása. Nem ritka eset, hogy a sertésvesze esett disznó nem pusztul el, hanem látszólag megjavul, sőt még is hizik. Csak később, a ledőléskor derül ki aztán, hogy egyik-melyik belső részében a betegséggel maradványa még mindig fellelhető.

A sertésveszen átment disznóknál kivált a tüdőben sajt- vagy túroszerű csomókat, a belekben pedig helyenkint kiüduródásokat és ezeken szintén sajthoz hasonló felrakódásokat lehet találni. Az ilyen régi eseteknél azonban, nem úgy, mint a frissekben, a sajtos csomók körül, valamint egyébt is hiányzik a vörösség vagy a vérköltés.

Az a kérdés, hogy az ilyen esetekben a hus és szalonnát szabad-e felhasználni? Minthogy a tapasztalás beigazolta, hogy ilyen esetben sem a hus, sem a szalonna nem tartalmaznak olyan ártalmas anyagokat, melyek az ember egészségesnek rosszhat lennének; ebből az okból az olyan disznók húsát és szalonnáját, a melyek a lezúrés előtt látszólag egészségesek voltak, vagy csupán a hajtás és szállítási alat lettek hirtelen rosszak, az ember megeheti, főlteve, hogy a hus és szalonna fölöttebbben is épek és egészségesnek látszik. *Földművelésügyi m. ktr. miniszter.*

VEGYESEK.

Mai számunk tartalma:

Országos sörparvásiakör. — Felhívás gyümölcs- termelőinknek a sörparvásiakörrel közös kezdvényes szállására. Szűréselti tanul- mányul.	1041
A gazdasági egyetemen adott prémiumok Belső gázda.	1042
Tárca. Füstai adomák. <i>Bárony István.</i>	1042
Névenytermelés.	
A kaspán, mint a gőben megáldásának elenszere.	1044
<i>Cserháti Sándor.</i>	1044
Gazdasági építészeti.	
A gabonaelvételők és gazdasági jelentőségük. <i>Uj. Spornov Pál.</i>	1045
Utmutatás a sertésveszésen megbetegedett sertések húsának megvizsgálására.	1048
Vegyesek.	1049
Kereskedelem, tözde.	1051
Budapesti gabonátzode. — Vetőmagvak. — Ma- trágyák. — Szeszüreltet. — A központi vásárcsarnok áruvegése a nyughon (en gros) adótt délmé- száclikk körül. — Állatvadászok. — Budapesti gazdasági és tenyészmarhavásár. — Budapesti vágómarhavásár. — Budapesti tözde. — Ka- bányai sertésvásár. — Budapesti szürőmarha- vásár. — Ingalitánok árverése (20000 frt beca- értéken felett).	1052

Helyreigazítás. A „Köstelek” 58. számában az állattenyésztés rovatát alig megjelent közlényim címenél (l. 1024. oldal) sajtóhiba folytán „Sármegyegye állattenyésztése” helyett Somogy megye állattenyésztése szedelt. A sajtóhiba különben a szavergé helyessége folytán nem érdelemzavart.

Fogyasztási szövetkezetek központja. Az *Ágyár Értelisé* jelenti a következőket: A Magyar Államok közötti kereskedelmi és ipari egyesületek által szervezett és szervezendő országos hitelesítő szövetkezetek mellett az áruszóra kiirtására irányuló szövetkezetek is felkaroltassanak, megindítsák a munkálatokat egy központi orgánumból vezérelve irányítják. A munkálatok ez ideig befejeztelenül vannak, azonban valószínű, hogy oly központi intézet fog léteitenni, mely az egykori Pestmegyei hitelesítőszövetkezet mintájára alakítani fog vidéki szövetkezeteket, azoknak működését ellenőrizni s őket a szükséges árukkal ellátja. Alig lesz a szövetkezet ügy barátiak között, aki ezt a kezdeményezést örömmel ne fogadná, mert kétségtelen, hogy az egyrészesre szaporodó fogyasztási szövetkezetek közül nem egy irányítású és ellenőrzés nélkül levendülő rossz irányba tér, de e mellett magukra hgyva a többiek sem lesznek képesek azokat az eredményeket elérni, melyeket nekik a tömörülés biztosít.

A Hortobágy öntözése. A debreczeni Hortobágy pusztja jelenleg gazdasági és letelepítési rendszer meg most is sok tekintetben nomádszerű, mely főleg a nagy vízhiányban tudható be. Ezen a tagadatlan nagy bajon most egy csatornázási tervvel akarnak segíteni, melynek költségvetése is előtöklik fekszik. Az öntözési tervvezet szerint a debreczeni Hortobágy pusztja öntözésének összes költsége 1.210,332 forint lesz, melyből 100 ezer teher megosztása szerint az érdekelt birtokosokra katasztrális holdanként 48 forint befektetési esik, vagyis 2 forint 40 kr. évi amortizáció esik. Ezen összeghez hozzáadandó volna azonban még a fentartási költség is, mely összesen 36,782 forint tesz, mely öszszelből évenként és egy holdra 23 forint teher fentartási tőke, vagyis 1 ft 46 kr amortizáció esik. Összesen tehát 3 ft 86 kr, évi tőkeamortizáció törlesztés esik évenként egy-egy öntözött kataszteri holdra. A Hortobágy pusztja jelenlegi költségvetése, hiteles adatok szerint évi átlagban 72,500 frtu

tehető, mely fedezetét, a legelőre kihajtott átlag 22.500 drb lábas jóság után szedett legelőbérben találja. Ezen évi átlagos költségvetés azonban, ha a tervezett belvíz csatornázás is keresztüli vételek, 8033 fr 75 kral szaporodni fog, vagyis az évi előirányzott 80.000 forint lesz, melyből egy lábas jóságért éventenként 3 fr 58 k. legelőbér esnék. Ezen teher részint az öntözetlen maradandó területen elhelyezett lábas jóság után szedendő 3 fr 58 k. legelőbéréből, részint pedig az öntözött területre kihajtott marha felemelt legelőbéréből nyerne fedezetét a tervezett föltermek keresztüli megfizetésére. Ezen hasznára lenne Debrece gazdaságközfőnökének, mert első sorban maga után vonná a jelenlegi gazdasági rendszer átalakulását s a Hortobágyi pusztai mostani szék vegyületi nyilván talaján a gazdasági jótét új forrását vonná meg. Kifűző jó használót teremtene alkalmat nyújtana a kopár pusztaság befelicitálására is.

Kartellörvény. A közfoglalom helyes alakulását és az áratok oly károsan befolyásoló kartelek teljesen szabadon garázdálkodás és élőködésnek a közgazdaságnak. Különösen mezőgazdasági körökben számos panasz történt ez ellen, sőt tényleges javaslat is. Eddig kevés eredménnyel. Legutóbb az osztrák kormány nyújtott be a törvényhozásba egy törvényjavaslatot a kartelek szabályozására, melynek középvonala, hogy a magyar kormány is kénytelen a kartelek megrendszabályozására gondolni, mivel a legveszedelmesebb kartelek nem a monarchia egyik vagy másik államára szorítkoznak, hanem mint p. o. a czekogaryarosok és a vasgyárosok karteije az egész monarchia területére érvényes. A kereskedelmi minisztérium tehát most végzi az előmunkálatokat a kartellörvény megalkotására, evégből a miniszter először is a kereskedelmi és iparkamráktól a követendő körvonalakat kéri meg. Ama jelentős, hogy önállóan parvállalók oly célszerű egyesítettek, miszerint a szabvány-selv ellen alapuló gazdasági rend megkerülését, közös eljárás által bizonyos árték természetét, árképződését, vagy kelendőség viszonyait szabályozzák, mindinkább nagyobb árnyalatok vessz, sőt egyes kifűldő jellegűek. Ama jelentős még az önkéntes intézkedések is képezi tárgyat. Miután eme vállaltai egyesülések (kartelek) Magyarországon ez idő szerint korlátozásoknak alávetve nincsenek, nem forog fenn kétség az iránt, hogy egyes hazai vállalatok részint, önállólag, részint azonban más állambeli vállalatokkal is közlál szintén kartellözva vannak és így ez egyesülések nálunk is érhető. Bár nem szenved kétség az sem, hogy a nagyfokú túltermelés és az ennek nyomában járó szokatlan krízisek elkerülése indokából oly gazdasági szervezkedések, melyek a termelési viszonyoknak bizonyos egyenlőségét, egyenletességét biztosítják, még a munkásoknak egyenletes kereset, képessége szempontjából is jótékony hatással lehetnek, fűltve azonban, hogy az egyesülések a fogyasztó közönség indokoltan megterhelésével nem járnak s habár ekképp bizonyos kartelekörvonalak indokoltatlannak nem tartók mégis az említett jelenségek az államhatalom éberségét követelővé tették, főleg mert egyes kartelek a közlál irányzott törekvésekkel ellentétben is alkalmasak s az ily visszesség megszüntetése az államhatalom kötelessége. Elérkezettnek látom tehát az időt, hogy a kérdésről mi is foglalkozzunk. Főkérem, hogy legyen hoztam a szabad forgó tárgyakban kimerítően indokolt véleményem arról, főleg pedig terjeszkedjek ki a következő szempontokra is: Tapasztalattal mily hatással járhat nálunk már ez idő szerint is a szabad forgó kartelek? Szükségesnek mutatkozik-e az úgynevezett törvényhozási szabályozás? Kimondásuk-e egy ekként a törvényhozási joggyakorlás és az alkotmányos törvényrendelkezéssel és az azokra kijelölendő hatóságnak bejelentendő? Jogában álljon-e a

hatóságnak a megállapodás részleteit vizsgálhat tárgyává tenni, s ennek eredményéhez képest a kartelegyeműv végrehajtását megtiltani? Célészerv volna-e, ha a hatóságok eljárásában egy szaktanács támogatná, s a mezőgazdasági jogtervezet részletei alapján egy kartelektervezet is készítenék, melynek a kereskedelmi miniszternek ezen régi ügyük teljesítésére vonatkozó intézkedését, habár nézetünk szerint a karteleknek semmiféle indokollással jogosultsága nincsen, mert az u. n. túltermelés indokát csak közpénnyel használnák fel üzelmek takaragására és így meg az ilyen időköz karteleknek nincsen semmi körülmény között megtiltható.

Szövetkezeti nagyszóráosság. A bécsi osztrák mezőgazdasági társaság első szakszótársának legutóbbi ülésen honbenlumi Simitsch Álfred lovag javaslatot terjesztett elő, mely a bus- és állatárk emeléséről nagy fontosságú, hogy juttassa a bécsi használatnak jövedelmező üzletét egy ily gazdaszövetkezésre. Ugyanis a birodalmi termelési szövetkezet közpöntva volna leginkább arra képesítve, hogy az összes hízaloknál, a kik a piacot látogatják, bizonyosnyal szolgáljon. A pénzkérdés a régen foglaltakhoz hasonlóan a gazdaszövetkezési tárgyat illetően megköveteli a közpöntés utján a mezőgazdasági szövetkezeti rendelkezésre bocsátás a szükséges öszszeket. De ezzel még nem volna kimerítve a szövetkezetek feladata. A gazdák ilykézetének oda kell irányulnia, hogy a hízaloknálán önálló előlést és kimerését teljesen függetlennek tegye a jelenlegi nyomászott ilyen által megkövetelt. Ez pedig csak a közpöntés utján a mezőgazdasági szövetkezeti nagyszóráosság felállításán utján érhető el. Ez a szövetkezet volna egyszerűsind arra is hivatott, hogy alkavitelünk összes kiválmánalnak megfelelő állatvilápiacot teremtsen s az alapindólválásokhoz hűteltesse a gazdák szövetkezetét mindkét irányban segíthető. Simitsch lovag a javaslatát a bécsi gazdasági egyesület szakszótársai szívesen fogadták és a terv beható tanulmányozásra négytagú bizottságot küldött ki.

Új szokványok a börzén. A budapesti gabonatosztás a jövő hónap 1-én életbelépnek az új szokványok. Ezekben több olyan változás fog bekövetkezni, melyek a gazdák közlálára is éredekli. A főbök a következők. Az új szokások szerint a jogosított tözsdegyűzők intézmény teljesen megszűnik. A kőtések lebonyolítása szintén a budapesti giro- és pénztárgyrel szemével fog történi, s miután ennek az egyszerűsítés csak tözsdegyűz lehet a tagja, előbb a termelésre a következők, hogy kőtések sőt csinálhat a tözsdegen kívül előbb ember, s így a gazda, vagy bárki más kőtéssel, bizonyosny utján kell, hogy kösse. A kőtésekben szállítandó kikötött gabonának csak egy, mint a régi szokások mellett volt, okvetlenül a legutolsó aralásban termet gabonának kell lennie. A minőségű hely az szokások szerint mindig s csak az olajmagvakkal kell európai származásunknak lenniük. El van azonban tilva bel-földi és külföldi mag keverése. Az elsőgymennyiség a régiük: buzánál, zabnál, tengerinél 1000, rozsnál, árpnál, olajmagvakkal 500 métermassza, vagy ennek többszöröse. A minőségű hely az szokások szerint mindig s kőtésekben, hogy: szokványminőség. A szokványokot ily változtatta meg az új szabályzat:

Buza eddig 75 kg., ezentel 76 kg. hektoliterenkint. Megjegyzendő, hogy 75 $\frac{1}{2}$ kg.-os buza is szállítható még (könyvben nem), de a szállító 1% bonifikációt, 75 $\frac{1}{2}$ kg.-os buzánál pedig 1 $\frac{1}{2}$ % bonifikációt, kőtések fizetni.

	Eddig	Ezentel
Rozs	69 $\frac{1}{2}$ kg.	71 kg. hektoliterenkint.
Zab	38 $\frac{1}{2}$ " "	40 " "
Tengeri (minőségű) suly nincsen megállapítva.)		
Árpa	70 kg.	61 kg. hektoliterenkint.

A határudók egy változatos meg, hogy az eddig határozottan határudók egyégy hónapos kivételével is közzelbőli megváltoztassák. Ezen szeptember, ősz (szept.-október), tavasz (márcz.-ápr.), Ezentel bármelyik hónap lesz. Például a tavaszi határudó március vagy április lesz. Az új szokványok egyébránt egyáltalán nem írnak elő hónapot s ily valószínű, hogy fogalmok, így kertlmi majd a júliusi roz és repeze, áprilisig terjed, megváltoztassák. Ezen kőtések eddig is voltak ugyan, de nem a szorosan vett határudópiacon. A szállítás helye kizárólag Budapest és pedig ennek IV.-IX. kerülete. Miután az új szokások a börzén kívül előbb embert kizárólag bizonyos utján bocsátják a börzére, a szokások a bizonyos utján is közzelbőli megváltoztassák. A bizonyos utján felkötelle: 1. a szokásokra és a tözsdegyűzők illetőségére való hivatkozás, 2. az az, hogy a gabona bizonyos utján vettétt vagy adottt el. Tartalmazhatja továbbá a provizó kikötését (ez szabad megkövetés tárgya), a tözsdegyűzők kötelesség megállapítását stb. Eddig a szakszótárs fél kétség, mulasztása, vagy más helytelen eljárása esetén tözsdegyűzőt vástt vett föl a másik fél. Ezentel ez elmarad és helyébe tisztán ajánlott levél lép. A kőtések lebonyolítását a giro- és pénztárgyrel végzi, mely a kőtések egyrasmál öszszegyeztelt s a differenciákat pénzben vagy áruban kiegyenlíti. Ezen kőtésekben a közpöntés utján a kőtések üzetek valamennyire érvényes bíró, de április végéig ily irányú megállapodás esetén a régi szokvány minőségű is szállítható. A tözsde sietett ezen új szokványok életbe léptetésével, melyek nem sokkal érnek többé a semminek, különösen, ha tekintjük azt, hogy kőtésekben a közpöntés utján a kőtések lebonyolítását a giro- és pénztárgyrel végzi, mely a kőtések egyrasmál öszszegyeztelt s a differenciákat pénzben vagy áruban kiegyenlíti. Ezen kőtésekben a közpöntés utján a kőtések üzetek valamennyire érvényes bíró, de április végéig ily irányú megállapodás esetén a régi szokvány minőségű is szállítható. A tözsde sietett ezen új szokványok életbe léptetésével, melyek nem sokkal érnek többé a semminek, különösen, ha tekintjük azt, hogy kőtésekben a közpöntés utján a kőtések lebonyolítását a giro- és pénztárgyrel végzi, mely a kőtések egyrasmál öszszegyeztelt s a differenciákat pénzben vagy áruban kiegyenlíti. Ezen kőtésekben a közpöntés utján a kőtések üzetek valamennyire érvényes bíró, de április végéig ily irányú megállapodás esetén a régi szokvány minőségű is szállítható.

Vámháború Amerikával. Az amerikai Egyesült Államok csatlakozásának óta a bizonysított küldött ki, mely megállapodott az eddig vitás vámtételekben. Ezen a megállapodással körülbelül elődt a szor az ugynevezett Dingley-tarifának, mely Európa államai és Amerika közt valószínűleg kiűtő vámháború okát képezi fogja. A tarifát törölynek azt a záradékot, mely övkvetelték, prémiumok sőt áruka pótvámot szab, szintén elfogadta a bizottság. Ennek a záradéknak ügyében már a magyar képviselőházban Hentaller Lajos orsz. képviselő terjesztett be interpellációt. De a szaksz ellen az öszsz európai államok, melyeknek főleg prémiumos czukorkivitelét károsítja a záradék, övkvetelték, megtiltásnak szentir valószínű, hogy ez övkvetelt ellenőrvénybe íkták azt a nemzetközi szerződéses szerelés pótvámot, ami annyit jelent a nemzetközi jog nyelvében, hogy a sértett államok retorzióval fognak élni, vagyis az amerikai nyersteménnyelkivitel magában vámmalok fogják a záradék övkvetelték, megtiltásnak szentir előnyé egyt a tarthatatlan tengerpartú versenyével szemben. Washingtoni távirat sze-

rint a tizenhat holland standardot meg nem haladó cukor ványát úgy szabták meg, amint már közele volt. A tizenhat holland standardon felül való cukor és finomított cukor után fokonként 1'95 centet jár. Műtrágyák után husz százalékos vány fizetendő, még ha kiállítási díjért is. Esztergomnál egyelőre tíz per centet fizet. Moson, Szántaltonnál vagy más módon elkészített gyapot a tétel kétszeresét, illetleg háromszorosát fizeti. A gyapjúgyártás mellesleg nagyjából ugyanolyan vány alá esnek, mint a Mac Kinlay farifában. Az értekezlet elfogadta a szentjánosiakat a határozatát, a mely szerint a prémiumot évről-évre tíz per cent befizetésig van fizetendő. Az összes rendelkezés a törvény elfogadása után azonnal életbe lépnek. A bécsi *Fremdenblatt*, a külügyminisztérium felhívatala ma már európai újsámviról vagy legalább ad hoc szövetség léteiről beszél. Németországban is élénken készülődnek az európai szerződés megújítására vagy törlésére és autonóm tarifák részére. Ugyanez a mozgalom Ausztriában már megindult, Magyarországon pedig társadalmi után szintén megkezdődött, kormányzatilag pedig készüben van. S most legutóbbi egy színtén egészen akut, de általános világ-forgalom kérdést merül fel. Anglia gyarmataival egyúttal akar a sőt a többi európai országok beszédeséről távozó kanadai premiat az a nyilatkozatot vitte magával, hogy Anglia fölött Németországgal és Belgiummal kötött kereskedelmi szerződésait. A vámpolitikai terén tehát az Egyesült Államok határozott fellépése igen jelentékeny változásokat fog előidézni.

Várnemzei bikafelet Barabánban.
A bécsi gazdasági egyesület ismét a közönségen már Sopronmegyében is jól bevált, fontos gazdasági intézményt valósított meg a gazdasági tanács Barabánmegyében. Egy ötven darab apaállat tenyésztésére berendezett bikafelet létesítésére a saját szörödést egy mezei birtokos, ki a saját birtokán rendezi be a nyaralót és magyar fajú és angol fajtájú szorgoló telepet. Ennek az intézménynek közgazdasági fontossága szembeötlő. Barabánmegye előkelő állattenyésztéssel rendelkezik, mely örvedes lendülettel vett, mióta a megyében nagy számmal alakultak tevelőzetek. Az állattenyésztést és ezzel a tejtermelés fejlesztését azonban sokszor veszélyezteli, de folyton hátráltatja, hogy a községek megfelelő apaállatok nem tudnak beszerezni. Aki ismeri a községi előjárás eljárást az apaállatok beszerzése körül, jól tudja, hogy sokszor az előjárás tudatlansága, még többször lelkiismeretlenség nemcsak nagy terhet ró a községi lakosokra, hanem veszélyezteli a községi állattalományt. Igen fontos tehát mind az intézmény létesítése, ahonét mindenkor az illető községi állattalományának megfelelő bikák jutányosan beszerezhetők, mert ezzel a folytonosság és a fejlődés fokozatos emelkedése biztosíva van. Valamivel jobb helyzetben vannak azok a községek, hol tevelőzeteket állattal, mivel ezzel a formával mindmennyium után megbízható apaállatok szereznek be az állami bikafeleteken. Üdvözöljük a barabáni gazdasági bizottságot és kívánjuk, hogy tervezetei vagy példérének érdekében sikerüljön, valamint pedig nyújtsa hasonló viszonyok között leelő meggyéknek ezen egészséges intézmény utánjárására.

Zalamegyei gazdasági egylet közgyűlése.
A zalamegyei gazdasági egylet július hó 18-án tartotta közgyűlését Keszthelyen Háczy Kálmán ügyvezető elnök elnöklése mellett. A gyűlésnek főleg érdekességét kölcsönzött azon közgyűlés, hogy *Bernát István* dr. kötelező lépett szövetkezetek ügyvitelére, lapunk hasábjain is ismert királó közgazdász irg. ügyelők érdekes előadást tartott a gazdasági *külső-és fogynászati szövetkezetekről*. Felolvasó érdekesen változó a hitel és gazdasági szövetkezetek keletkezéséről és elterjedéséről Angliában, Németországban, és hazánkban. Kiemelte a szövetkezetek áldást-

osztó működését s reméli, hogy az eszme, melynek szószója, Zalavármegyében is termékeny talajt talált, annál is inkább, mert néhány helyen egy-egy községre terjedő szövetkezetek Zálában is vannak, melyeket egyes birtokosok, kik a kisgazdák érdekeit is szívónok viselik, létesítik. *Handek Agoston dr.*, *Csárán Rigó* alispán, *Hertelendy Ferenc*, *Jankovich László* gróf főispán hozzájárulása után a gyűlés az eszmet, melynek megvalósítása a nagyobb és kisbirtokosok jóléténél is nagyobb mértékben, magáévá tette és megvalósításáról, előterjesztéséről kikeltő bizottságot gondoskodott. Svatic Bernát elnök lemondását tudomásulvétel a közgyűlés a díszelőkelő választást a decemberi közgyűlésre tűzték ki. Azután megbeszélte a közgyűlés a lőtenyészti bizottságot járónokint. — Végül elnök értesítette a közgyűlést az országos magyar gazdasági egyesület horvátai szakosztályának szeptember hóra tervezett tanulmányjáról. A kirándulók fogadására és kánuzozására az egyesület az indítványban megjelölt helyiségekkel egyes nagyobb szőlőtelepeltetéseket kelt fel. Több miniszteri leiralt felolvasása s kisebb jelentőségű ügy elintézése után a közgyűlés végt ért.

A poroszpára ellen védekezés a kesztemi por és a burgundi kesztemi alkalmazása kiűnös sikeresnek, óvónak és felelőtt tartás hatásának, azaz szőlőbirtokosainak, a kik egy irányban még eddig kísérletet nem tettek, ajánljuk, hogy ezen permesztési mód előnyeiről maguknak meggyőződést szerezzenek. A kesztemi por és a permesztési receptje beszerzése végett Kesztemi, Mayeri Zoltánhoz tessék fordulni.

BÄCHER RUDOLF

össz. és királyi szabadalmazott kizárólagos ügynök, Budapest, VI., Nagymező-utca 68.

Teljes vastagság melletti órszám ajánlok közgazdasági, orvosi, földművelési, azokéknak és talajművelési eszközeim.

Egkém az 1896. évi októberben Vácban tartott nemzetközi ökeversenyen mind a négy, tehát az összes első díjakat nyerték és ugyancsak az 1896. évi október havában a Hódmező-Vásárosnyéri ökeversenyen egy arany, egy ezüst és egy bronzéremmel teltek díjazva.

Árjegyzékek bérmentve.

Tapadatlannal legjobban védő gépek a jelenlegi csatlakozás a MELICHAR-féle **Únicum** • • Drill rendkívül egyszerű és feltehetően sok kivétel. 4000

MELICHAR FERENCZ
cs. és kir. szab. végülgyára.
BUDAPEST,
VI., Nagymező-utca 68.

KERESKEDELEM, TŐZSDE.

Budapesti gabonabiztos.
(Gutmann és Wahl budapesti terménybizományi cég jegyzéke.)
Napj jelentés 1897. július 23.
Készüba ma gyngyón volt kárhra, a malomok a lanyha külföld következőben kevés vételketvett mutat-

tattak, mindöföge az irány előnyhál kb. 10.000 mm. és az árak 10-15 krral olcsóbbak.

Emeltetés méltó eladások nem fordulnak elő. Készüben csekély forgalom volt az árak mindazonáltal tartózkodó, ártok 7.80, új törz 7.70-7.81 krral pesti paritásal kelt el.

Árpa csökkenés mellett változatlan. *Tengeri lanyháb.* *Zab tartók.* *Határőrök* lanyha külföldre igen lanyhán indultak, később vélekedésire mélt megváltulak.

Következő kitételek történetek.

Kitételek.	Déli árulat.
Ószi buza . . . 961-996-1090-973	973-75
Tavaszi buza . . . 1091-1005-1013	1013-14
Ószi rozs . . . 781-768-772	773-74
Augusztusi tengeri 4/40-443	443-44
Szept. tengeri . . . 452-435	435-50
Új tengeri . . . 501-498-500	500-84
Aug-szept. repész. 1250-1240	1240-50

Szűzölés.

Szeg. (Gölderger Szabó szeszgyári főtitárszóval tudósítás.)

A szűzölésben a hét és a szűzár irányát fenntartotta magát és a szeszárak ismét 3 krral drágábban zárukban azonnali és későbbi szállításra. Fiuminot, szabadon jó kereselt volt és a helybeli piaczon több nagyboló ártok 52-53 krral új tartó ártára a két folyómalom. Előterjesztés változatlan szűz, 52 frton kelt el.

Megőrződésű szeszgyárak által kontingens nyers szesz a héten 50 krral drágábban lett kínálva és több több 15-50-150 krral zárulva.

Gáldósdó kontingens szeszben kínálat nem volt. *A kontingens nyersszesz ára Budapestben 16-1625 frt.*

Bécsi jegyzék 1870-1890 frt kontingens nyersszeszre.

Prágai jegyzék 5175-52- frt ádozott burgonyaszeszre.

Bécsi jegyzék 1150-12- frt exkontingens szeszért nagyban.

Tiszai jegyzék 830-875 frt hektoliterként 90% magyar kiviú szeszért.

A kiviú és héten szűzött. Fiumébe 201 q finomított szesz érkezett Magyarországról.

Ydés: szeszgyárak közt: N. Várad, Kolozsvár, Győr, Kenyermész. Tenevár 25 krral, a többiek 13 krral drágábban jegyeznek.

Drágulás változatlan és héten: Fiuminot szesz 53.13-53.25 frt, élesztőszesz 5177-52- frt, nyersszesz adóva 52-52.25 frt, nyersszesz ádozott 12.25-12.38 frt, denaturált szesz 17.25-17.38 frt.

Kontingens nyersszesz.

Az ártok 10.000 literfokonként hordó nélkül budapesti vasutalomszók szállítva készpénzfizetés mellett értendők.

A központi vásáreszarnok árjegyzése nagyban (en gros) eladott élelmiszerek ártárol.

Magyar csukát vásáreszarnok ellátó szövetkezetének jelentése 1897. július hó 23-rol. A kajszerbarack képezi a mostani idényeszeri gyümölcs tömegárúját és mint kelendő cikk jó ártoknál helyezhető el. Szűzölés logotipát mindegyik ára kg-ként 30-35 krt. It 50-50 14-18 krt jegyez.

A zoldsgölecek közül káposzta és paradicsom kereselt.

Csemegő kukorica még kevés jön a piacra, bár e cikk iránt már nagy az érdeklődés, ezért árának beküldése tehát kívánatos.

Tojás árak emelkednek, ma prima tojás 27/5 frt/kg árúlag látkinok.

Méz sok helyen ajánlatok, de e cikkben az ürtel még nem indult meg, a miert nagyban mennyiségű elbilyeség még népszerűsége fölülök.

Főző vaj ártalomszók kereselt, a beérkező küldemények telik napra korán ártalomszók.

(A székesfehérvári vásáreszarnok-igazgatószágnak jelentése a „Kösztelek” részében.) Budapest, 1897. július 23-án.

Hus. Marháru hajtója I. oszt. 1 q frt 52-50. II. oszt. 46-40. III. oszt. 42-45. eleje I. oszt. 46-45. II. oszt. 42-45. III. oszt. 38-43. borjúhús hajtója I. oszt. 48-50. II. oszt. 40-52. eleje I. oszt. 44-40. II. oszt. 38-40. kizárólag hajtója I. oszt. 30-40. II. oszt. 34-30. eleje I. oszt. 34-34. II. oszt. 32-34. bárány kifejtve I db. —, —, —, —, —, sertésruh magyar szalonfalval elosztva I. q 50-53. viddi —, szalonfalva nélkül öltözés 51-54. viddi —, sertésruh magyar szalonfalval —, sertésruh szert szalonfalval 50-50, szalonfalva nélkül 52-54, sertésruh füstölt magyar logotipát 50-50, viddi —, viddi —, szalonfalva 50-52, füstölt bel. csonthal 75-80. csonthal nélkül 075-085, szalon füstölt kelti csonthal nélkül 090-100, szalonfalva I. q 40-50. —, füstölt 50-57, sertésruh hordója 52-53-30, hordó nélkül 50-51, kolbász nyers I. kg. 58-60, füstölt 50-70, szalmai beföldi 140

A „HUNGARIA“

MŰTRÁGYA, KÉNSAV és VEGLI IPAR RÉSZÉNYTÁRSASÁG

ajánli:

SUPERFOSZFÁTOT, CHILISALÉTROMOT

és minden más műtrágyaféléket, legújtanosabb áron és elismert kitémő minőségben.

Központi Igazgatóság:

BUDAPEST,

V. Váci-körút 21. szám.

Herényi Gotthard Sándor

Rovara Frigyes

művet érdeklődőnek ingyen és bérmentve küldik meg.

2793. sz.

Értesítés.

Lapunk július hó 21-diki 58. számában megjelent hírdményre, mely a 6. hadtest körületébe tartozó katonai állomások

széna, szalma és ágyszalma,

valamint

tűzifa és közszenszükséglet

beszerzésének nyilvános árlejtésére és az eziránti ajánlatok beadására vonatkozó, az érdekeltek figyelmé ezennel felhívatik.

Kassa, 1897. július 10.

A cs. és kir. katonai éleim. raktár

Kassán.

4103

UMRATH és TÁRSA

mezőgazdasági gépgyárosok,

— BUDAPESTEN, —

V., Váci-körút 60. szám.

Kedvező árak és fizetési feltételek mellett szállítanak különösen működő és több fontos újítással bíró

gőzcséplőkészleteket

valamint kazalozókat

minden nagyságban a legmesszebbmenő jótállás mellett.

Ugyanott egyetemes és többvasu ekék, boronák, hengerek, trieurók, vetőgépek, kaszáló- és aratógépek, lógereblékek, járgányos cséplőkészletek, rosták stb. rendkívüli nagy választékban, a legjobb szerkezetben olcsó árakon beszerzhetőek.

KÉPES ÁRJEGYZÉK ÖSSZES GAZDASÁGI GÉPEKRŐL KIVANATRA INGYEN ÉS BÉRMENTE KÜLDETIK.

Országos Magyar Kölesönös Biztosító Szövetkezet.

BUDAPESTEN, VIII., József-körút 8.

Alakult 1894. évbarm.

Elnök: TELLEKI Géza gróf. Elnökök: CSÁVOSZSY Béla.

Igazgatók tagok:

ANDRÁSSY GÉZA gróf, BUNYAVICS SÁNDOR, BISSYVFFY ARISTID, KORJÁTI BÉLA, PECHY TAMÁS, PÉTERY EMIL, BERENKÉ OTTÓ, SEBESTYÉNYI KÁLMÁN, SZILÁSSY ZOLTÁN, SZÓTYI ZSIBMOND, TELLEKI SÁNDOR gróf.

Vezetőigazgató: SZÓTYI Zsigmond.

Az Országos Magyar Kölesönös Biztosító Szövetkezet a gazdákönöség általános elismerése szerint híven megjelölésnek: folyton fejleszti a reformokat, melyeket a gazdákönöség érek és sürgetőit és a károknak gyors és méltányos kiegyenlítésével a felek teljes megelégedését viria ki magának, az

épület és átalány (pauschal) biztosításnál

rendkívül mérsékelt díjával tetemes megtakarítást tesz lehetővé; a szövetkezet pusztán csak a díjakat számítja fel a megfelelő kincstári bérlyeggel; minden más illeték kizárásával.

A takarmányt és számaléseséget

tűztkár ellen a szövetkezet

tetemesen olcsóbban

biztosítja, mint a hazánkban működő bármely más biztosító intézet.

Gazdasági egyesületi tagok — tekintet nélkül a biztosított érték nagyságára — a tiszta díjból 5% díjengedményben részesülnek. Kiszáradók, ha buzass egyeztetés, egy csoportban, és külön-külön ajánlati terményeket biztosítják, 10% engedményben részesülnek.

A díjak fizetését a felek kivánataira váltó ellenében szeptember elejéig halasztjuk.

Bővebb felvilágosítással szolgál az igazgatóság Budapestben, József-körút 8. sz.) és a vidéken létesített ügyközségek. 3019

VÉD.

JEGY.

A zalathnai kénkovand ipar r. t.

BRASSÓI

kénsav- és műtrágya-gyára

ajánlja legjobb minőségű mindennemű

MŰTRÁGYÁIT

a t. cz. gazdákönöség b. ügyelmébe.

Árajanlatokkal készséggel szolgál a

Központi iroda, Budapest, IV., Bécsi-utca 5.

Közvetlen Amerikából

importált,

most megérkezett

Poland china

tenyésztések pedigrével.

PICK OSWALD

VIII., Külső Kerepesi-út 1. sz.

Birtok-bérlet.

Varasdmegyében Podravina községben fekvő és 4 egymással összefüggésben levő majorból álló, épületekkel bőven ellátott

Kuzmineci-birtok,

mely 1818 katasztralis hold terjedelmű,

f. évi október hó 1-től

12 évre bérbe adatik.

Bővebb felvilágosítással szolgál a báró INKEY uradalmak jószágigazgatósága,

R a s i n j a,

vasut- és távirtda-állomás:

Kopreinitz, (Horvátország).

Üzenetnyomása nem díjazatik.

4104

Haszonbéri hirdetés.

Szabolcsmegyében két vasuti állomástól és egy ezüstkörnyártól $\frac{3}{4}$ órányi távolságra fekvő, körülbelül 2000 (1200 öles) holdas egy tagban levő és

kítőnő szántóföld, rét és legelővel bíró

nemesi birtok

f. évi október 1-től vagy jövő január 1-től
12 évre haszonbérbe kiadó.

A gazdasági épületek elegendők és használható jó állapotban vannak.

Élő és holt fűszerezés megváltandó.

Cím meg tudható a kiadóhivatalban.

4104

Lapunk bekötési táblája

1 frt 36 krért (portómentesen)

kapható kiadóhivatalunkban.

MEISSNER és DIETLEIN

BURRELL gőzeke raktára

vezér lepriselősége

most Csömöri-ut 10. szám a.,
a központi pályaudvar átellenében.

BURRELL-féle gőzekék

ma a legmunkaképesebbek

HIRDETÉSEK

felvételnek a kiadóhivatalban
BUDAPEST,
Ütleti-ut 25-41k. szám.

SZIVATTYUK

minden nemo, héli, nyilvános, mezőgazdasági és iparcélokra.
BOWER-BARFF-féle szabadalmazott inoxydálás módszer szerint inoxydált szivattyúk rozsdá ellen védve.

Arjegyzekek
ingyen és bérmentve.

1806

W. GARVENS, Wien, L. Wallfischgasse 14. sz.

Schwarzenbergstrasse 6.

MÉRLEGEK

legújabb levitelt rendszerű terdes, szék- és kőmérlegek fából és vasból, kereskedelmi, közlekedési, gyári, mezőgazdasági és ipari célokra.
Eszközlemezgek, mérlegek házi használatra, baromtmérlegek, Commandit-társaság szivattyú- és mérleggyárára.

STAHEL és LENNER
BUDAPEST, V. ker.,
Katoná József-utca 8.

Ajajljuk
trieurjeinket

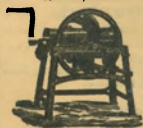
minden gabona tisztítására.
5 kiló nyarter-
mény beklődése
mellett speciális
trieur
készítünk.

Lekoptit trieurkőpenyét gyorsan és olcsón újjal felcserélünk. Kivánatra képes arjegyzekekkel szolgáltatni bérmentre. Jutalék mellett szolid elárulások meghízást nyerhetnek.

4089

Takarmány-készítő kamrák

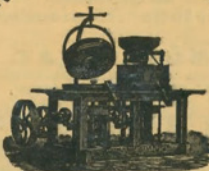
teljesen berendezve: szecskavágók, répvágók és zúzó, kukorica-morzsolók.

CLAYTON & SHUTTLEWORTH

mező-
gazdasági

gép-
gyárosok

Főraktára: Budapest,
VI. kerület, Váci-körút 63. szám.

Kimerítő képes arjegyzekek és terrajzok kivánatra ingyen és bérmentve.

Gőzekéket, Gőz-utihengereket

Gőz-utimozdonyokat

a legtekélyesebb szerkezettel és legolcsóbb árak mellett szállít

John Fowler & Co.

Teljes 92—98.

Budapest—Kelenföld, a vasútállomással szemben.

hol is épített új telepeken gézöke szerkezeteiről tálratot rendeztek be. Ugyanott teljesen berendezett tartalék-raktárt és javító-műhelyt tartanak fenn.

Budapestről a keleti (kőszonti) pályaudvarról és a déli vasúton Kelenföldről könnyen elérhető.

EREDETI AMERIKAI

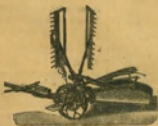
„JONES“ lánccz-fűkaszalógépek
felhajtható késszerűen.

„JONES“ könnyű aratógépek

elzárt kerékűvel.

Amerikai és saját gyártmányú

szénagyűjtők

különböféle szerkezet és nagyságban.
Referenciák izomban levő gépekről bármilyen rendelkezősére állanak.

Friedlaender József gépgyára

BUDAPEST, VIII. ker., Külső Kerepesi-ut I. szám,
a központi pályaudvar mellett.

EGERESI MÜTRÁGYA-GYÁR

KRAMER J.

Ajánlja kelőden szíraz és könnyen szórható mtrágyáit, nevezetesen

magas ösüvű szuperphosphátot, Párolt Caantidot, Trágyapótlatot szárazlékú ösüvű szuperphosphátot, stb. a legújabbakban ártatlan. Felvilágosítókkal, irasbátal és ismerető füzetekkel készséggel szolgál.

a központi iroda: BUDAPEST, V. kerület, Dorottya-utca 9-dik szám.

Kern Róbert

Budapest, V. ker., Váci-út 26

Dűsan felszerelt raktárt tart a következő kiváló minőségű czikkékből:

Hengerelt rúd és idomvas, mint: lapos, gömbölyű, rúcs, keret- és U-vas, gerenda stb.

Vaslemez, mindenféle mértében.

Kovácsolt csövek, és fessékötli darabok: légszusz- és vízvezeték, székeli vas, székeli, kúcs, forraszt, fűrészes stb.

Öntött csövek vízvezeték- és csatornázási czélra, valamint légszusz- és gázvezetékhez, mint: tolatyúk, mindenféle csapok, fémárúk légszuszvilágításhoz stb. stb.

Szerszámok különlegességek saját gyárából, mint: marók, csavarvornók, fűrészek, csavarmetők, farók, csigafűrés, cső-csavarmetető, csővágó, csőszúti stb.

Árjegyzékek bérmentve és ingyen. 4070

1918-19. sz. C. II.

Magy. kir. államvasutak.

Hirdetmény.

(Németalföld—magyar vasúti kötelek).

Dűszaszabó pótlék áttelepítéséről.

Teljes árú Julius hó 1-én a fenti kötelek forgalmában 1908. Ávi Áprille hó 1-én) Árványos Áru-díjazásból II. évi, 8. füzeteinek III. pótléka író hatályba, mely új állomások felvételét és egyes ki-
váltások általánosan közzétételének módjait tartalmazza.

Az új szab. forgó pótlék az Árványos vasútiaknál darabonként 8 filléret megemeresenét.

1918. évi 1917. Ávi Áprille hó 29-én

Üdvözlés nem díjazatik.

A magy. kir. államvasutak igazgatósága a részes vasutak nevében is.

Sangerhauseni gépgyár Magyarországi gyártelepe

BUDAPEST, Külső Váci-ut 1443. sz.

Első és egyedüli magyar special gépgyár.

GYÁRTMÁNYOK:

az összes mezőgazdasági iparágak számára szükséges gépek. Nevezetesen:

Czukorgyárak,
Sörgyárak,
Malátagyárak,
Szeszgyárak

teljes berendezése és átalakítása.

Szaktekintély mezőgazdasági czukorgyárak és szesz-főződé terén.

Szövetkezeti alapon több mint 100 mezőgazdasági czukorgyárat létesített.

Mezőgazdasági czélokra mint hájtörő kiváló gyártmánya a

Hoffmeister-gőzmotor

a legjobb, legolcsóbb és legbiztosabb gőzgép. — Helyettesít minden gőzgépet és locomobilt. Csepülésre és minden egyéb gazdasági gép hajtására a legalkalmasabb. — Fűthető szénnel, fával, cserrel és minden egyéb hulladékkal. Minden nagyságban, 1/2 lóerőtől kezdve egész 80 lóerőig gyártjuk.

Minden szakbavágó felvilágosítással, tervekkel, költségtétellel készségesen szolgálunk.